

Sfântul Zosima și Cuvioasa Maria Egipteanca.
Icoană portabilă, Mănăstirea Dionisiou, Sfântul Munte Athos, anul 1577

†Andrei

Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului,
Mitropolit al Clujului, Maramureșului și Sălajului

Mult prețuiește rugăciunea cu post și cu milostenie (Tob. 12, 8)

Suntem în plină perioadă a Postului Mare. Celebrrile liturgice ne ajută să înțelegem importanța răstimpului pe care-l parcurgem. Cele mai profunde imnuri le găsim în cartea Postului, în Triod. Pe cât de pline de poezie sunt aceste cântări, pe atât sunt de profunde. Zice una dintre ele: *Vremea postului să o începem cu bucurie, supunându-ne pe noi nevoițelor celor duhovnicești. Să ne lămurim sufletul, să ne curățim trupul. Să postim precum de bucate, așa și de toată patima, desfătându-ne cu virtuțile Duhului. Întru care petrecând cu dragoste, să ne învrednicim toți a vedea preacinstită patima lui Hristos Dumnezeu și Sfintele Paști, duhovnicește bucurându-ne¹.*

Așadar, Postul de bucate fără postul de răutate nu are eficiență. Postul trebuie să fie integral, ca să-l primească Dumnezeu. Triodul ne îndeamnă să postim post primit, bineplăcut Domnului; postul cel adevărat este înstrăinarea de răutăți, înfrânarea limbii, lepădarea mâinii, depărtarea de poftă, de clevețire, de minciună și de jurământul mincinos. Lipsirea de acestea este postul cel adevărat și bineprimit.

Tendința înspre o postire formală, lipsită de părăsirea ticăloșilor, a fost prezentă mereu în lume. Există oameni formalisti, respectând în literă rigorile postului, dar rămânând tot ticăloși. Nu numai Tobit subliniază faptul că postul trebuie dublat de milostenie, ci și Isaia: *Împarte pâinea ta cu cel flămând, adăpostește în casă pe cel sărman, pe cel gol îmbracă-l și nu te ascunde de cel de un neam cu tine. Atunci lumina ta va răsări ca zorile și tămăduirea ta se va grăbi (Isaia 58, 7-8).*

Repausatul meu tată, subliniind că uneori postul este formal și lipsit de bunătate, ne relatează următoarea întâmplare: Un țăran s-a dus la târg într-o vineri. Ducea spre vânzare boii săi. Drumul înspre târg trecea printr-o pădure. Câțiva tâlhari, ascunși în acea pădure, l-au urmărit. Omul și-a vândut animalele, și-a pus banii în traistă și se întorcea liniștit înspre casă tot prin pădure. Tâlharii l-au urmărit și l-au ucis, i-au luat banii din traistă și apoi li s-a făcut foame. Au găsit în traistă pâine și slănină. Unul dintre ei a zis: *Nu putem mânca slănină că este vineri!*

Pe lângă însoțirea postului cu fapte bune este absolut necesară rugăciunea. De fapt, postul este și o purificare a rugăciunii. Zice Sfântul Ioan Scărarul: *Postul este o silire a firii și o tăiere împrejur a dulceții gâtlejului, curmarea aprinderii, alungarea gândurilor rele și eliberarea de visări, curăția rugăciunii, luminătorul sufletului, paza minții, înmuierarea învârtoșării, străpungerea inimii².*

Este reușită când este vorba de înfrățirea rugăciunii cu postul, asemănarea cu o pasăre. Pasărea zboară cu două aripioare. Dacă una este frântă, oricât de bună ar fi cealaltă, pasărea nu poate zbură. Așa este și cu rugăciunea: dacă nu este însoțită de nevoia postului nu se poate ridica înspre cer.

Și dacă Tobit afirmă că *mult prețuiește rugăciunea cu post și cu milostenie (Tob. 12, 8)*, ne punem logic întrebarea: care sunt roadele Postului însoțit de rugăciune și de milostenie? Vom menționa cinci roade. Întâi de toate, Postul temperează poftele păcătoase ale trupului. Spune Sfântul Ioan Casian că *este cu neputință ca cel ce și-a săturat stomacul să se poată lupta în cuget cu dracul curviei³.*

În al doilea rând, Postul întărește voința noastră slabă. Realizăm că, așa cum spunea Sfântul Pavel, *nu facem binele pe care-l voim, ci răul pe care nu-l voim, pe acela îl săvârșim (Romani 7, 19)*. De ce? Pentru că voința noastră este slabă. Postul întărește voința noastră slabă.

În al treilea rând, Postul dă glas pocăinței noastre. La utrenia din duminicile Postului Mare cântăm, adresându-ne lui Dumnezeu: *Ușile pocăinței deschide-mi, Dătătorule de viață! Că mâncă duhul meu la biserică Ta cea sfântă, purtând locaș al trupului cu totul spurcat; ci, ca un îndurat, curățește-l, cu mila milostivirii Tale⁴.*

În al patrulea rând Îl face milostiv pe Dumnezeu înspre noi, păcătoși. Multe neazuri, multe încercări au fost înlăturate de către Dumnezeu datorită Postului. Este foarte cunoscut cazul cetății Ninive, din cartea lui Iona. Datorită păcatelor ei, Dumnezeu s-a hotărât să o distrugă. Dar, fiindcă cetățenii ei, începând cu regele până la cel mai umil muncitor, au postit, Dumnezeu i-a iertat.

În al cincilea rând, postul creează un climat potrivit pentru rugăciune. Spune Sfântul Grigorie Palama că *până ce ne stăpânește împătimitatea nu putem gusta rugăciunea nici măcar cu cuvântul de pe vârful buzelor, și avem nevoie să simțim prin simțul pipăitului numai decât durerea postului, a privegherii și a altora ca acestea, dacă vrem să ne îngrijim de rugăciune⁵.*

Așa că multe roade dă, mult prețuiește rugăciunea cu post și cu milostenie.

¹ Triodul, EIBMBOR, București, 1986, p. 97.

² Ibidem, p. 112.

³ Filocalia 9, EIBMBOR, București, 1980, p. 219.

⁴ Filocalia 1, Sibiu, 1947, p. 99.

⁵ Octoih Măc, Reîntregirea, Alba Iulia, 1998, p. 49.

⁶ Filocalia 7, EIBMBOR, București, 1977, p. 229.

DIN SUMAR:

- ▶ CRONICĂ BISERICESCĂ – ANDREEA PĂGLEȘAN – VALENTIN VESA (p. 2)
- ▶ TABLETA LUNII – ALEXANDRU NEMOIANU (p. 3)
- ▶ THEOLOGICA – ARHIM. DUMITRU COBZARU – PAUL SILADI (p. 3)
- ▶ LITURGICA – CEZAR LOGIN (p. 4)
- ▶ ARTA SACRA – MARCEL MUNTEANU (p. 5)
- ▶ RECENZIE – PR. FLORIN-CATALIN GHIT (p. 5)
- ▶ PROFESORUL DE RELIGIE – PR. ADRIAN CHERBAT (p. 6)
- ▶ ESEU – MIRCEA-GELU BUTA (p. 7)
- ▶ CRONICĂ – PR. STELIAN TOFANA (p. 8)
- ▶ IN MEMORIAM – IOAN ST. LAZAR (p. 9)
- ▶ RECENZIE – IULIU-MARIUS MORARIU (p. 9)
- ▶ ESEU – MIRCEA-GELU BUTA (p. 9)
- ▶ PELERINAJE (p. 10)
- ▶ AGENDA IERARHILOR (pp. 10-11)
- ▶ ESEU – PR. GRIGORE DINU MOS (p. 12)

Hramul Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului

Andreea Păgășan, Valentin Vesa

Lentru creștinătatea întreagă și pentru Mitropolia Clujului, în mod special, sărbătoarea Bunevestiri are o importanță deosebită. Din punct de vedere dogmatic, această zi reprezintă începutul mântuirii noastre și arătarea tainei celor din veac, făcând posibilă înomenirea Fiului lui Dumnezeu, Mântuitorul tuturor oamenilor. Pentru cei din Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului capătă și o

Sobor de arhierie de Hramul Bunevestiri, Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, 25 martie 2013.

a doua semnificație: pe 25 martie 2006 se instala primul Mitropolit al reînființatei Mitropolii la 4 noiembrie 2005, în persoana vrednicului de pomenire Bartolomeu Anania, iar cinci ani mai târziu, în aceeași zi, era instalat ÎPS Andrei, Arhiepiscop al Alba Iuliei, al doilea Mitropolit al acestui scaun vlădicesc din capitala Transilvaniei. Astfel, Praznicul Bunevestiri a devenit cel de-al doilea hram al Catedralei și hramul Mitropoliei.

Doi ani de la întronizarea Mitropolitului Andrei

Anul acesta, de sărbătoarea Bunevestiri, s-au împlinit doi ani de la întronizarea ÎPS Părinte Andrei ca Mitropolit al Clujului, Maramureșului și Sălajului. În cei doi ani de păstorie, Înaltpreasfinția Sa a desfășurat o bogată activitate misionară și pastorală. A fost dinamizată viața parohială, prin programe catehetice dedicate copiilor și tinerilor din cuprinsul Arhiepiscopiei Clujului, au fost sporite activitățile misionare, social-filantropice, precum și cele pastorale. Au fost construite noi locașuri de cult, s-au demarat lucrările la patru centre misionare pentru tineri, a fost finalizată în faza de roșu noua clădire a Facultății de Teologie și a fost deschis un centru de îngrijiri paliative, unic în Transilvania. În același timp a fost înființată și o școală confesională ortodoxă în Cluj Napoca, cu clasa pregătitoare și clasa I, la care se adaugă și alte multe inițiative culturale, misionare și edilitare.

Vizită la Mănăstirea Nicula și în Protopopiatul Bistrița

În acest cadru, în perioada 23-25 martie au fost organizate o serie de manifestări liturgice și cultural-religioase. Evenimentele au debutat sâmbătă, 23 martie, cu vizita Înaltpreasfințitului Părinte Andrei și a Preasfințitului Părinte Efrem, Episcop de Seleucia (Patriarhia Antiohiei), invitat de seamă cu ocazia hramului Mitropoliei, la Mănăstirea Nicula. Aici ierarhii au fost întâmpinați de Părintele Stareț Nicolae Moldovan și de obștea mănăstirii, precum și de numeroși credincioși. Cei doi arhierii s-au rugat în fața icoanei Maicii Domnului, făcătoare de minuni, pentru poporul dreptcredincios de pretutindeni și, în mod special, pentru poporul sirian, care trece printr-o perioadă extrem de dificilă. De asemenea, au vizitat biserica veche, bisericuța de lemn, șantierul noii biserici, Centrul de Studii Patristice „Sfântul Voievod Ștefan cel Mare”, muzeul și biblioteca mănăstirii, precum și reședința de vară a vrednicului de pomenire Mitropolit Bartolomeu. Cu această ocazie, Preasfințitul Părinte Efrem le-a adresat celor prezenți un cuvânt duhovnicesc.

Manifestările prilejuite de hramul Mitropoliei Clujului au continuat sâmbătă seara, de la ora 18, cu oficierea Vecerniei în biserica „Sfinții Trei Ierarhi” din Bistrița. Ierarhii au fost întâmpinați cu pâine și sare de protopopul de Bistrița, Părintele Alexandru Vidican și de preoții slujitori la această biserică. La finalul Vecerniei, Înaltpreasfințitul Andrei le-a adresat un cuvânt de învățătură celor peste 1500 de credincioși

bistrițeni prezenți la slujbă, despre semnificația Ortodoxiei. Totodată i-a mulțumit Preasfințitului Efrem, Episcop de Seleucia, pentru vizita în Mitropolia Clujului.

Programul liturgic a continuat duminică, 24 martie, cu oficierea Sfintei Liturghii în parohia bistrițeană „Sfântul Nicolae” din Prundu Bârgăului. Arhiepiscopul și Mitropolitul Clujului, ÎPS Andrei, alături de PS Efrem, Episcop de Seleucia, au fost așteptați dimineața cu o caleașcă la intrarea în localitate, iar la biserică au fost întâmpinați de credincioși îmbrăcați în costume naționale. Cuvântul de învățătură a fost rostit de Preasfințitul Părinte Efrem, despre semnificația icoanelor în contextul în care prima duminică din Postul Mare celebrează triumful Ortodoxiei și restaurarea cultului icoanelor. La rândul său, Mitropolitul Clujului i-a îndemnat pe cei prezenți să devină buni mărturisitori, după modelul creștinilor din primele veacuri. La finalul Sfintei Liturghii, preotul paroh Vasile Turc le-a mulțumit celor doi ierarhi pentru prezență și le-a oferit câte o icoană cu Sfântul Nicolae, hramul bisericii parohiale, și alte obiecte de artizanat, specifice zonei. În cadrul celebrărilor din această localitate au fost premiați elevii bistrițeni care au obținut rezultate deosebite la olimpiada de religie și profesorii care i-au pregătit.

Praznicul Bunei Vestiri

Praznicul Bunevestiri a fost celebrat în mod solemn la Catedrala Mitropolitană începând cu slujba Privegherii din ajunul sărbătorii. Aceasta a fost oficiată de la ora 18 de către Preasfințitul Petroniu al Sălajului, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi. La final, ierarhul a rostit un cuvânt de învățătură în care i-a îndemnat pe credincioși să o urmeze și să o imite pe Preasfânta Fecioară Maria, ca model de ascultare și de viață curată. Preasfințitul Petroniu a subliniat sintetic rolul misionar și cultural al Mitropoliei Clujului. La slujba Privegherii din Catedrala Mitropolitană au asistat, alături de ÎPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, PS Efrem, Episcop de Seleucia și PS Episcop Vasile Someșanul.

Celebrarea hramului a continuat a doua zi, prin săvârșirea Sfintei Liturghii de către un sobor de șapte ierarhi români și străini, preoți și diaconi: ÎPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, PS Efrem, Episcop de Seleucia, PS Evloghie, Episcop de Adrianopol, ÎPS Timotei, Arhiepiscopul Aradului, PS Petroniu, Episcopul Sălajului, PS Episcop Vasile Someșanul și PS Iustin Sigheteanul, Arhiereu Vicar al Episcopiei Maramureșului și

Soborul de arhierie și preoți participanți la Hramul Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului pe treptele Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca, 25 martie 2013.

Sătmăruului. În cuvântul de învățătură PS Evloghie, Episcopul de Adrianopol, le-a vorbit credincioșilor despre bucuria Maicii Domnului când a primit vizita îngerului, sursă a bucuriei pe care credincioșii o simt de atunci încolo și care face din Creștinism o religie a bucuriei.

La rândul său, ÎPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei a evidențiat importanța sărbătorii Bunevestiri pentru Mitropolia Clujului: „La rang de Mitropolie, Arhiepiscopia a fost ridicată printr-o hotărâre a Sfântului Sinod în anul 2005, iar în 2006 de Bunavestire a fost întronizat primul Mitropolit, vrednicul de pomenire Bartolomeu Anania. A rânduit Dumnezeu ca, tot într-o zi de Bunavestire, acum 2 ani să fie instalat și eu ca al doilea Mitropolit al Clujului, de către Preafericitul Părintele nostru, Patriarhul Daniel. Noi dăm slavă lui Dumnezeu că ne-a îngăduit să avem astăzi această sărbătoare frumoasă”. La finalul Sfintei Liturghii, oficiate în Catedrala Mitropolitană din Cluj, ÎPS Părinte Andrei i-a premiat pe câștigătorii etapei mitropolitane a Concursului Național „Dumitru Staniloae”.

Sfințirea Crucii de pe cupola noului sediu al Facultății de Teologie din Cluj

Tot în cadrul manifestărilor legate de hramul Mitropoliei, în data de 25 martie 2013, începând cu ora 17, a fost sfințită

Crucea de pe cupola capelei noului sediu al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca. Slujba a fost oficiată de ÎPS Părinte Andrei alături de PS Efrem, Episcop de Seleucia, PS Evloghie, Episcop de Adrianopol și PS Episcop Vasile Someșanul. Au participat Pr. prof. dr. Vasile Stanciu, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă, profesorii facultății și studenții teologi. La final, ÎPS Andrei le-a mulțumit celor care s-au implicat în demararea și susținerea construcției noului sediu al instituției și le-a adresat câteva îndemnuri duhovnicești dascălilor și studenților teologi prezenți: „Ne bucurăm de aceste realizări palpabile, materiale, dar, pentru ca să-și atingă scopul, ele trebuie dublate de o viață spirituală pe măsură. Adică, ceea ce nădăjduim noi este ca această Facultate, situ-

Mitropolitul Andrei, Preasfințitul Evloghie de Adrianopol (Patriarhia Bulgariei) și Preasfințitul Efrem de Seleucia (Patriarhia Antiohiei), săvârșind slujba sfințirii Crucii de pe Cupola noului Facultăți de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, str. Nicolae Ivan, 25 martie 2013.

ată în inima Transilvaniei, făcând parte dintr-o universitate de prestigiu, să fie dătătoare de ton pentru toată viața spirituală din Transilvania”. La final, Mitropolitul Clujului a oferit diplome de aleasă cinstire constructorilor Campusului Teologic, inginerii Vasile și Maria Bercan, și arhitectului șef Marian Munteanu. Preasfințitul Evloghie de Adrianopol a oferit decanului Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj o icoană cu Sfântul Ioan de Rila, patronul spiritual al Institutului Teologic din Sofia, Bulgaria.

Construcția campusului universitar „Nicolae Ivan” a fost demarată în toamna anului 2011. Acesta cuprinde sălile de curs, birourile administrative și o impozantă capelă închinată Sfântului Ierarh Nicolae. În următoarele luni se vor executa lucrările de finisaje exterioare și interioare, astfel încât noua clădire a Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca să fie inaugurată în toamna acestui an.

Pelerinaj la Mănăstirile Cheile Cibului și Mihai Vodă

A doua zi după hramul Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului, ÎPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei i-a însoțit pe cei doi ierarhi oaspeți, PS Efrem, Episcopul de Seleucia, și PS Evloghie, Episcop de Adrianopol, Starețul Mănăstirii Rila din Bulgaria, într-un pelerinaj duhovnicesc la două dintre mănăstirile importante din apropiere – Mănăstirea Bunavestire din Cheile Cibului, în zona orașului Zlatna, și Mănăstirea Mihai Vodă din Turda.

În splendoarea munților, la poalele stâncilor acoperite cu o brumă de nea, ierarhii au fost întâmpinați cu multă bucurie de monahii și duhovnicul lor, Prea Cuviosul Părinte Rafael, și cu glasurile lor îngereste, interpretând tropare în limbile arabă, greacă, slavonă și română, au subliniat caracterul universal al Ortodoxiei, care, de la Domnul Hristos până în prezent, păstrează nealterată credința cea vie și Tradiția care face din Biserica Ortodoxă o comunitate vie și dătătoare de viață. În mănăstire, ierarhii au vizitat biserica mare închinată Bunevestiri și cele două paraclise închinată Sfântului Antonie cel Mare, respectiv, Sfântului Siluan Athonitul, și s-au închinat la sfintele moaște adăpostite în cel de-al doilea paraclis. În duh de recunoștință, I-au mulțumit lui Dumnezeu pentru această rectitorie a mănăstirii distruse de stăpânirea Austro-ungară în secolul al 18-lea.

Cea de-a doua mănăstire vizitată a fost Mihai Vodă din Turda, zidită în apropierea mormântului primului făuritor al României, Voievodului Mihai Viteazul. Aici, ierarhii au vizitat biserica mare, închinată Sfântului Ierarh Nicolae, și Paraclisul mănăstirii, ridicat în cinstea Sfântului Siluan Athonitul și s-au rugat pentru odihna sufletului Voievodului Mihai Viteazul și pentru creștinii din Siria, care trec prin vremuri de restriște și suferință. În acest fel, oaspeții de seamă veniți cu ocazia hramului Mitropoliei au luat cunoștință cu pulsul vieții duhovnicești din mănăstirile noastre din Ardeal, cu realizările, speranțele și problemele pe care acestea le întâmpină.

Tableta lunii aprilie

**Qui tacet
consentit
(Cel care tace este
de acord)**

Alexandru Nemoianu

Jackson, Michigan
(Statele Unite)

Existența umană poate fi rezumată ca un șir permanent de opțiuni, de alegeri, între bine și rău, între drept și nedrept. Aceste opțiuni, alegeri, sunt făcute în văltoarea existenței zilnice, cu necazurile ei, cu suferințele și coborâșurile ei, cu perioadele ei de plictiseală. Totuși, nevoia de a avea opțiuni nu poate fi înlăturată, este un dat. În acest context, este bine să ne reamintim despre condiția omenească, cea căzută și, prin urmare, imperfectă și înclinată să facă greșeli, unele de voie și altele fără de voie. Este iarăși bine să ne aducem aminte că toate înghetările omenești și toate alcătuirile omenești sunt nedesăvârșite și că singura cale sigură de a evita complicitatea la rău este de a fi întotdeauna de partea celor slabi și săraci.

Complexitatea acestei situații este încă mai mare, dat fiind faptul că întâmplările vieții omenești nu se petrec în vid sau „în principiu”; aceste întâmplări sunt concrete și întotdeauna personale, de unde și obligația unor opțiuni imediate. E limpede, așadar, că responsabilitatea celor aflați în poziția de a lua decizii care afectează un număr mare de persoane, a celor ce „tună și fulgeră”, este covârșitoare. Ceea ce nu înseamnă că responsabilitatea celor „de jos” nu există și, mai vărtos, în clipele grele când hotărâri importante trebuie luate.

Istoria are propria ei direcție și nimeni nu îi poate schimba curgea. Conducătorii și cei aflați „la putere” vor fi pomeniți între cei „buni” numai în măsura în care simt și urmează cursul istoriei. Conducătorii sau instituțiile care-și închipuie că pot manipula „poporul” sau direcția istorică se înșeală. În fapt, toți cei care încearcă să se opună direcției istorice vor dispărea ca un vis urât. Ceea ce trebuie reținut este că, în momentele de criză, în momentele de „definiție”, toți cei care au o părere trebuie să o rostească, măcar sub forma alăturării afective la ceea ce este bun și la refuzul de a sta complice răului. Nu există iertare pentru tăcere!

Cei care au o părere, trebuie s-o exprime, repet, măcar prin sentimente, fără să uite că, întotdeauna, „qui tacet consentit”, cel care tace este de acord. Nu poți schimba lumea fără să o judeci, nu te poți schimba pe tine făcându-ți complice din indiferență.

Duminica Ortodoxiei

Arhim. Dumitru Cobzaru

Duminica Ortodoxiei, care prezintă lumii adevărul despre Sfintele Icoane, este prezentul ce trebuie însușit ca atare, iar Icoana, de asemenea, să devină modelul vieții noastre, a fiecăruia.

Sfânta Scriptură învață că **Iisus Hristos este Icoana Tatălui**¹ și, în aceeași măsură, ni se spune nouă că suntem zidiți de Dumnezeu după chipul și asemănarea Lui², ceea ce înseamnă că, și noi la rândul-ne, suntem și trebuie să devenim icoana lui Dumnezeu, a Sfintei Treimi. În felul acesta trebuie înțeleasă Icoana și, dacă vreți, în felul acesta suntem cu adevărat ortodocși: dacă devenim icoană a Sfintei Treimi.

Exemplul cel mai la îndemână este Maica Domnului. Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, S-a născut din Tată fără de mamă și din mamă fără de tată..., deci Iisus Hristos este în același timp icoana Tatălui, după firea dumnezeiască, dar după firea omenească este icoana mamei, adică a Maicii Domnului, din a cărei fire omenească a luat totul, pentru că S-a născut din mamă fără de tată. Dar ca să ajungă Maica Domnului să-L intrupez pe Fiul lui Dumnezeu, ea a trebuit să devină chip și asemănare a Sfintei Treimi. Altfel nu reușea să intrupez, să primească în ființa ei, **Icoana Tatălui**. Așadar, exemplul cel mai la îndemână este Maica Domnului, pe care noi trebuie să o urmăm...!

Această înțelegere au avut-o toți sfinții, pe care noi îi cunoaștem și pe care nu îi cunoaștem, și mai ales cei ce au icoane, pe care le

¹ Coloseni 1, 15.

² Facere 1, 26.

păstrăm cu sfințenie în casele noastre... De asemenea, ar trebuie să ni-i însușim pe sfinții cărora le purtam numele. Adică fiecare dintre noi, care are șansa să poarte nume de creștin, de sfinți, trebuie să își însușească viața sfântului, să devină el însuși icoana sfântului respectiv. Între numele deosebite de creștini sunt și acelea de „Cristian” și „Cristina”. Cristian și Cristina sunt derivatele numelui Mântuitorului Hristos, precum și denumirea de creștin. Oare cum ar trebui să fie un Cristian, ca să poarte cu vrednicie acest nume, dacă nu să fie asemenea Mântuitorului Iisus Hristos, Icoana

Tatălui...?!

Poate că nivelul este prea înalt... asta nu înseamnă că nu este posibil. Sfântul Apostol Pavel, la un moment dat, mărturisește „nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește în mine”³..., unul care putea fi vrednic de acest nume...!

Dar..., să zicem, în smerenia noastră, că ar trebui să căutăm să ne însușim icoana sfinților a căror nume le purtăm. În țara noastră, cei mai mulți oameni poartă numele de Maria, adică numele Maicii Domnului, și de Ioan. Doi mari sfinți ai Bisericii Creștine. Dacă atâția oameni din țara noastră, care poartă numele de Maria și Ioan, ar fi sau ar deveni, asemenea celor doi sfinți, țara noastră ar fi altfel. Iar creștinătatea s-ar bucura într-adevăr de o Ortodoxie autentică, de însușirea adevăratei sale valori!

Să nu îi uităm nici pe ceilalți sfinți, care de asemenea sunt importanți, a căror viață poate fi cunoscută și însușită, și să le urmăm credința.

Așadar, cu acest prilej, al Duminicii Ortodoxiei, care se prelungește și care

ar trebui să fie înțeleasă ca ziua a șaptea – a odihnei lui Dumnezeu –, și ca epocă a devenirii noastre, să devenim mai conștienți și mai responsabili de faptul că trebuie să devenim Icoane; și nu icoana unui om oarecare, a unui VIP, actor sau fotbalist, ci Icoana Sfintei și de Viață făcătoare Treimi. Amin!

³ Galateni 2, 20.

Trei înțelegeri ale păcatului

Paul Siladi

Noțiunea de păcat este una greu de înțeles și greu de primit, mai ales în accepțiunea sa morală, exterioară, juridică. Climat cultural în care trăim sporește dificultatea. Auzi pe toate canalele despre dezvoltarea personală. Egoismul și îndreptățirea de sine sunt valori supreme, iar cu o asemenea configurare mentală întâlnirea cu creștinismul autentic este foarte dificilă. Iar păcatul, vrând-nevrând, este unul din conceptele cu greutate, peste care nu se poate trece. Viața ascetică începe de la lupta cu patimile și are în centrul ei pocăința. Iar pentru ca pocăința să fie posibilă e nevoie să fie dobândită conștiința propriei nimicnicii.

Pe calea înțelegerii autentice a noțiunii de păcat, cu realitatea la care face referire, sunt trei etape de parcurs. Nu obligatorii toate și nu neapărat succesive. Cea mai de jos etapă, ușor de înțeles, nu întotdeauna și de acceptat, este **etapa morală sau juridică**. Păcatul înseamnă în acest context transgresarea unor reguli, a unor norme etice. Iar normele acestea se înmulțesc și se complică de-a lungul vremii pentru a-l pune pe om din nou sub tirania legii, de sub care l-a scos Hristos. Ține de chiar logica normelor ca ele să crească exponențial în încercarea de a sistematiza fluxul vieții. În contextul acesta, al unei „legiferări a binelui”, distincțiile sunt mai ușor de făcut. Până la un punct e chiar mai ușor să trăiești într-o lume în care totul este bine așezat și cu reguli de funcționare. Dar în cele din urmă viața se sufocă sub avalanșa de interdicții, norme, prescripții, canoane. Finalul unui asemenea parcurs este cel despre care vorbește Mântuitorul, ajungi să strecuri țânțarul și să înghiți cămila (Mt 23, 24).

Dezavantajul major al viziunii juridice este că, implicit, insinuează o înțelegere falsă a lui Dumnezeu. Felul în care trăim influențează felul în care credem, iar modul în care îl înțelegem pe Dumnezeu ne determină viața. Trăind un creștinism excesiv juridic, care se rezumă la morală, Dumnezeu apare ca un Creator tiranic, ce impune un set de reguli după bunul Său plac. Iar lumea se întunecă. Viziunea juri-

dică a dominat în Biserică, mai ales în Occident, și încă nu se poate spune că timpul ei a apus cu totul.

În paradigma aceasta există adevăr. Poate fi o poartă de intrare înspre adâncimile creștinismului. Cu singura condiție să nu ne oprim aici.

O a doua etapă, sau un al doilea nivel de înțelegere, este cea pe care am putea-o numi etapa **umanistă sau spirituală** la modul general. Această viziune are în centrul ei noțiunea de sănătate, de bine. Iar păcatul, orice păcat, este un mod de a ne face rău nouă, pe care Domnul alege să îl îngrădească. Altfel spus, Dumnezeu poruncește să Îl ascultăm pentru a înceta să ne autodistrugem. Adevăr este și aici. Dacă în etapa juridică norma în sine era temeiul, în acest al doilea caz omul devine criteriul ultim, pe care Dumnezeu îl confirmă. Păcatul este răul fundamental pe care noi putem să ni-l facem nouă, omului complet, umanității în ansamblu. Dar răul acesta nu se limitează la viața de aici. E mult mai adânc.

Dincolo de aceste prime două etape, se găsește o a treia, care dezvăluie adevărata față a creștinismului. O putem numi etapa **ontologică**. Iată ce spune Arhim. Sofronie Saharov „Esența păcatului nu constă în încălcarea unor norme etice, ci înstrăinarea de la vecinica dumnezeiască viață, cea pentru care omul a fost făcut, și către care este chemat în chip firesc sau, altfel spus, prin însăși firea sa”¹. Gândul părintelui Sofronie este adânc scripturistic. Mântuitorul spune ucenicilor despre Tatăl că „porunca Lui este viața veșnică” (In 12, 50). Poruncile lui Dumnezeu sunt surse de viață, ne conectează la viață. Ne dezvăluie pe noi înșine în lumina lui Dumnezeu și ne pregătesc pentru întâlnirea cu El.

Același părinte Sofronie întărește un lucru uitat. Păcatul nu este niciodată un act singular, cu consecințe strict la nivel sufletesc, personal. Dimpotrivă, păcatul afectează omul întreg, suflet și trup, și are consecințe asupra „vieții întregii omeniri”, se „răsfrânge asupra sorții întregii lumi”. Fiecare rău săvârșit are un destin similar transgresivității primordiale, are consecințe cosmice. Dar pentru a le sesiza e nevoie de sensibilitate duhovnicească. Acestea știindu-le, probabil că atenția noastră față de tentații devine alta.

¹ Arhim. Sofronie, *Cuviosul Siluan Athonitul*, traducere din limba rusă de Ierom. Rafail (Noica), Ed. Reîntregirea, Alba-Iulia 2009, p. 35. Toate referințele din acest text la Arhim. Sofronie se găsesc la paginile 35 și 36 din ediția citată.

Ortodoxie și Liturghie: «Care Liturghie este celebrată de Biserica Ortodoxă în Postul Mare?»

✎ Cezar Login

Ln fiecare an, de mai bine de un mileniu, în prima duminică din Sfântul și Marele Post al Paștilor, Biserica Ortodoxă își sărbătorește în mod solemn dreapta sa credință, *Orthodoxia*. Istoric, știm că această celebrare și-a avut începutul în restabilirea definitivă a cultului sfințelor icoane¹ – și pe cinstirea icoanelor se pune, de obicei, accentul în această duminică –, dar acest praznic cuprinde toate dimensiunile *dreptei slăviri*. Însă frecvent uităm că învățătura de credință dreaptă, corectă, își are întotdeauna expresia în *dreapta cinstire*, în cultul Bisericii, în felul în care ne rugăm. *Credința* («lex credendi») trebuie să fie întotdeauna concordantă cu *rânduiala rugăciunii* («lex orandi») și invers. Sfântul Irineu de Lyon spunea că „doctrina noastră este în conformitate cu Euharistia, iar Euharistia este în conformitate cu doctrina”, citat comentat de părintele Alexander Schmemmann, care afirmă că „de la început, Biserica mărturisea cu tărie că «legea credinței» (*lex credendi*) și «legea rugăciunii» (*lex orandi*) sunt nedespărțite și una servește de temelie celeilalte”² sau, în spațiul românesc, de părintele Ioan Briia: „Noi ne rugăm și celebrăm așa cum credem și mărturisim. Într-adevăr, în cultul ortodox, mărturisirea credinței (*lex credendi*) și exegeza teologică au fost conjugate cu doxologia și contemplația (*lex orandi*)”³. *Orthodoxia* trebuie întotdeauna să își găsească expresia în *ortopraxie*.

Una dintre aceste dimensiuni fundamentale ale ortodoxiei cultului divin este legată de Postul Sfințelor Paști – *Patruzecimea cea mare*. În această perioadă, pe lângă atmosfera sobră, de asceză și pocăință, întâlnim și un aspect de o adâncă vechime. Este vorba de celebrarea, în funcție de ziua din săptămână, a celor trei Liturghii bizantine: a Sfântului Ioan Gură de Aur (sâmbăta), a Sfântului Vasile cel Mare (duminică) și a Darurilor Înaintesfințite (de luni până vineri). Nu este vorba de un simplu „moff” sau de o banală căutare a diversității ci, așa cum vom vedea în rândurile de mai jos, avem de a face cu una dintre cele mai profunde și mai autentice dimensiuni ale *ortodoxiei* credinței Bisericii noastre. Mai mult, așa cum am văzut, zilele în care se celebrează fiecare dintre aceste Liturghii nu sunt lăsate la libera alegere a liturghisitorului, ci sunt atent și amănunțit reglementate de tradiția milenară a Bisericii Ortodoxe.

Iată ce ne spune în acest sens *Tipicul Bisericesc* oficial, apărut în anul 1976 la Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române:

- **Liturghia Sfântului Vasile cel Mare** se celebrează de zece ori în fiecare an, *șapte dintre aceste zile fiind în Postul Mare*: este vorba de primele cinci duminici, de Joia Mare și de Sâmbăta Mare; în ultimele două cazuri, Liturghia se săvârșește unită cu Vecernia.

- **Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur** se săvârșește în Postul Mare doar de opt ori⁴: în primele șase sâmbete din Post, în Duminica Floriilor și la praznicul Bunei-Vestiri. Dacă Buna-Vestire se întâmplă să fie în una dintre primele cinci duminici ale Postului Mare, atunci se săvârșește Liturghia Sfântului Vasile; iar dacă se întâmplă de luni până vineri, Liturghia Sfântului Ioan se unește cu Vecernia (așa cum s-a întâmplat și anul acesta).

- **Liturghia Darurilor Înaintesfințite** (numită și a Sfântului Grigorie Dialogul) se săvârșește în toate celelalte zile de peste săptămână (de luni până vineri) din Postul Mare⁵.

Poate că unii vor spune că este vorba de un simplu detaliu tipiconal, care ar putea fi trecut cu vederea. Și, dacă ob-

servăm practica din unele locuri din Transilvania (probabil datorită influenței contextului multiconfesional de aici), vedem că așa se și întâmplă. – Nu este așa!, nu este vorba doar de tipic sau de vreo formă lipsită de conținut, ci avem de-a face cu un aspect teologic profund, păstrat încă din perioada apostolică: incompatibilitatea absolută dintre zilele Postului Mare și Anaforaua euharistică, căci, arată părintele Makarios Simonopetrul, „fiecare Liturghie Euharistică e un praznic, o reproducere a Paștelui... Or, Postul Mare fiind o perioadă de intristare și de străpungere a inimii, nu se cuvine ca în timpul lui să se celebreze nici praznicele sfinților, ca de obicei, nici, prin urmare, Liturghia euharistică [a Sfântului Ioan sau a Sfântului Vasile]... Zilele de post trebuie, așadar, să fie *aliturgice*”⁶, în sensul că *este interzisă celebrarea Anaforalei euharistice, dar nu și împărtășirea*; Anaforaua Euharistică este o sărbătoare, o pregustare a Împărăției cerurilor⁷ și se poate celebra doar sâmbăta și duminica, zile în care „dezlegăm” postul, mâncând cu ulei și vin.

La fel, la Sfântul Simeon al Tesalonicului citim că „Liturghia Darurilor Înaintesfințite este din timpurile cele dintâi [ale Bisericii] și de la următorii Apostolilor... și credem că *este cu adevărat de la apostoli* așezată a se face întru acest Post, pentru că plângem, iar în zilele cele de plângere... nu sărbătorim”⁸.

Mai aproape de noi, celebrul liturgist al veacului al XX-lea, părintele profesor Alexander Schmemmann, în volumul său intitulat *Postul Mare*, afirmă: „Dintre toate rânduilele liturgice aparținând Postului [Mare], una este de o importanță crucială pentru înțelegerea acestuia [a Postului], iar aceasta, fiind specifică Ortodoxiei, este în mai multe feluri o cale spre înțelegerea tradiției sale liturgice. Această rânduială este aceea care interzice oficierea Sfintei Liturghii [depline, adică Anaforaua Euharistică] în zilele de rând. Indicațiile [tipiconale] sunt clare: nu se săvârșește nicidecum Sfânta Liturghie [a Sfântului Ioan sau a Sfântului Vasile] în zilele de luni până vineri în timpul Postului [Mare], cu o singură excepție – la sărbătoarea Bunei-Vestiri”⁹.

Așadar, practica ortodoxă, respectată cu mare strictețe în Grecia și Rusia – iar la noi în Muntenia, în Moldova și în cea mai mare parte a Ardealului – oferă doar două variante posibile pentru zilele de rând de peste săptămână (luni-vineri) din Postul Mare: sau se săvârșește **Liturghia Darurilor Înaintesfințite** sau nu se săvârșește **nicio Liturghie**. Orice altă practică este motivată de argumente și influențe heterodoxe și este străină de *Orthodoxia* universală.

Avem argumente teologice, canonice, liturgice, patristice și istorice copleșitoare care susțin interzicerea cu strictețe a celebrării Liturghiei Sfântului Ioan Gură de Aur în zilele de peste săptămână din Post (luni-vineri) și care indică săvârșirea Liturghiei Darurilor Înaintesfințite în toate aceste zile. Iată care sunt cele mai importante, în ordine cronologică:

1. Inițial, în Postul Mare, Liturghia deplină (Anaforaua) era săvârșită doar sâmbăta și duminica; în celelalte zile ale Postului nu se săvârșea **nicio Liturghie**, credincioșii împărtășindu-se în particular cu Darurile dinainte consacrate și duse acasă de la Liturghia duminicii precedente. Ulterior s-a ajuns la o rânduială publică (deși nu în forma actuală) de împărtășire cu Darurile sfințite păstrate din duminica precedentă, rânduială pentru care avem mărturie încă din secolul al IV-lea, și care s-a generalizat la Constantinopol în secolul următor. Aceasta a stat la baza Liturghiei Darurilor Înaintesfințite, care s-a celebrat în toate zilele de rând din Postul Mare (de luni până vineri), precum și în alte zile de peste an în care se pomeneau Crucea și Patimile Domnului (în toate zilele de miercuri și vineri, inclusiv la praznicul Înălțării Cinstitei Cruci)¹⁰.

2. Vechimea sa se vede și din faptul că este atestată în manuscrise o Liturghie a Darurilor Înaintesfințite atribuită Sfântului Iacov; deși nu a fost compusă de către Apostol, nu avem motive să ne îndoim de vechimea acestei rânduiei.

⁸ MAKARIOS SIMONOPETRUL, *Triodul explicat*, trad. rom. I.I. Ică jr; Deisis, Sibiu, 2000, pp. 212-213.

⁹ Cf. ÎPS BARTOLOMEU ANANIA, *Cartea deschisă a Împărăției*, Edit. I.B.M.B.O.R., București, 2005.

¹⁰ Sf. SIMEON AL TESALONICULUI, PG 155, 909-911.

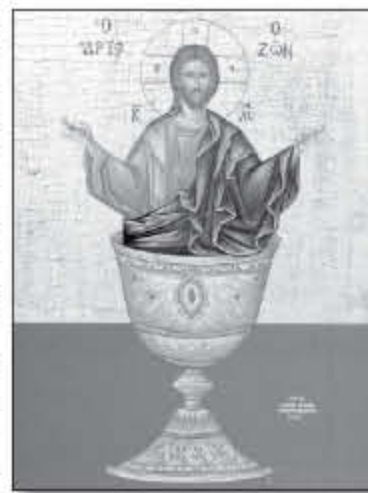
¹¹ A. SCHMEMMANN, *Postul Mare*, trad. rom. A. și L. Constantin, Edit. Doris, București, 1998, p. 55; adaptat după originalul englez: *Great Lent*, 1969, p. 45.

¹² N. USPENSKY, *Slujba de seară în Biserica Ortodoxă*, 2008, p. 163; S. ALEXOPOULOS, *The Presanctified Liturgy in the Byzantine Rite*, 2009, pp. 58-76.

Manuscrisul *Sinai Gr. 1040* (sec. XII) spune: „Este evident că rânduiala Liturghiei Înaintesfințitelor a Apostolului Iacov a început să fie folosită foarte timpuriu în Biserica Ierusalimului... De acolo și-a făcut drum în Patriarhia Antiohiei și în Arhiepiscopia Sinaiului”¹³.

3. Avem mărturii canonice tot de la mijlocul secolului al IV-lea. *Canonul 49 al Sinodului de la Laodiceea*, din anul 343, spune: „Nu se cuvine a jertfi pâine în Patruzecime, decât numai sâmbăta și duminica”; și este în strânsă legătură cu alt canon (7) al aceluiași Sinod: „Nu se cuvine a săvârși în Patruzecime praznicele nașterii mucenicilor, ci pomeneirea sfinților mucenici să se facă în sâmbete și duminici”. Aceste canoane au fost confirmate de Sinodul Trulan (V-VI Ecumenic de la Constantinopol) din anul 692 (canonul 2).

4. Sinodul Trulan adaugă slujirea Liturghiei Sfântului Ioan Gură de Aur – dar unită cu Vecernia (pentru a nu stîrbi rânduiala postirii) – la Buna-Vestire și reafirmă **Interdicția slujirii Liturghiei depline în afară de sâmbete și duminici**. Mai mult, hotărăște **slujirea Liturghiei Darurilor Înaintesfințite în toate zilele de peste săptămână din Post**; în acest sens, *canonul 52* spune: „În toate zilele Postului Sfintei Patruzecimi, afară de sâmbete și duminici și de sfânta zi a Bunei-Vestiri, să se facă Sfânta Liturghie a Celor mai înainte sfințite”.

5. *Tipiconul cel Mare al Sfântului Sava cel Sfințit*, volum liturgic paradigmatic pentru Biserica Ortodoxă, parafrazează textul citat al Sfântului Simeon al Tesalonicului (din *Răspunsurile către Gavriil de Pentapole*) și spune: „Aceste patruzeci de zile ale Sfântului și Marei Post sunt toate la fel de sfinte și cinstite, pentru că slujba lor este una. Pentru aceea unii, cu bună și duhovnicească socoteală, slujesc în toate cele cinci zile ale săptămânii Liturghia darurilor celor mai înainte sfințite, după cum scrie Sfântul Simeon al Tesalonicului în Cartea sa pentru această Liturghie a darurilor mai înainte sfințite la întrebarea 56 [PG 155, 909], la care zice că se cuvine ca în toate cele

cinci zile ale săptămânii din Sfântul și Marele Post să se slujească Sfânta Liturghie a darurilor care este luată de la Sfinții Apostoli”¹⁴.

6. Lecționarele ortodoxe (Apostolul și Evanghelia) nu au pericope pentru niciuna dintre zilele de rând ale Postului Mare, ceea ce arată că nu se slujește Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur, la care se citește întotdeauna pericopele neotestamentare ale Apostolului și Evangheliei.

7. La fel, învățătura din *Liturghier*¹⁵ afirmă același lucru: Liturghia Darurilor Înaintesfințite se poate săvârși în toate zilele de rând din Post, dar este recomandată să se săvârșească cel puțin miercuri și vineri și la unele sărbători. În restul zilelor sau să nu se facă nicio Liturghie sau să se slujească Liturghia Darurilor Înaintesfințite. În niciun caz nu este permisă slujirea Liturghiei depline luni, marți și joi, iar a Darurilor Înaintesfințite doar miercuri și vineri.

8. În sfârșit, în practica actuală, s-a luat obiceiul ca luni și marți în prima săptămână a Postului și în Vinerea Mare să nu se celebreze nicio Liturghie, însă până în secolele X-XI – cel puțin – și în aceste zile se săvârșea Liturghia Darurilor Înaintesfințite. Unicul motiv al acestei interdicții este ajunarea deplină, timp de trei zile, obișnuită în mănăstirile din preajma Ierusalimului în aceste zile; la Constantinopol, una dintre cele mai solene Liturghii a Darurilor Înaintesfințite era celebrată de patriarh în Vinerea Mare¹⁶.

Din acest motive, săvârșirea după tipic a slujbelor în general și, în particular, respectarea acestui element specific Postului Mare – celebrarea doar a **Liturghiei Darurilor Înaintesfințite în zilele de rând de peste săptămână** – trebuie privită ca fiind expresia autentică a învățaturii ortodoxe, reprezentând o veritabilă cateheză liturgică.

În sfârșit, trebuie menționat faptul că, anul acesta, deoarece sărbătoarea Sfântului Gheorghe (23 aprilie) se întâmplă marți, în săptămâna a șasea din Post, la acest praznic se va săvârși Liturghia Darurilor Înaintesfințite¹⁷, la care după Paremiile zilei se vor adăuga Apostolul și Evanghelia Sfântului, respectând astfel tradiția Bisericii Ortodoxe.

¹³ A. DMITRIEVSKI, *Opisanie liturgiceskih rukopisei II*, Kiev, 1901, pp. 128-133.

¹⁴ Sf. SAVA CEL SFINȚIT, *Tipicon*, Suceava, 2002, p. 483.

¹⁵ Cf. *Liturghier*, Edit. I.B.M.B.O.R., București, 2012, pp. 285-286.

¹⁶ *Tipiconul Marii Bisericii*, ed. J. Mateos, după ms. *St.-Croix 40* din secolul X, Roma, 1963.

¹⁷ *Triod*, ed. cit., p. 810.

¹ A se vedea Sinaxarul din *Triod*, Edit. I.B.M.B.O.R., București, 2000, pp. 210-212.

² Cf. și C. TOMA, *Prefață la A. SCHMEMMANN, Introducere în teologia liturgică*, Edit. Sophia, București, 2002, p. 23; „Părinții Bisericii au definit unitatea dintre dogmatică și cultul Bisericii prin expresia teologică *Lex credendi est lex orandi* și *Lex orandi est lex credendi*”.

³ Sf. IRINEU DE LYON, *Adversus Haeresis*, V, 2, 3, PG 67, 1126-1127.

⁴ A. SCHMEMMANN, *Euharistia*, trad. rom. B. Răduleanu, Edit. Bonifaciu, București, 2003, p. 19.

⁵ I. BRIIA, *Mari sărbători creștine, praznice împărătești*, Edit. Oastea Domnului, Sibiu, 2004, pp. 16-17.

⁶ *Tipic Bisericesc*, Edit. I.B.M.B.O.R., București, 1976, p. 68.

⁷ Cu excepția praznicului Bunei-Vestiri și a Joii Mari.

Intrarea în Ierusalim a Domnului în iconografia răsăriteană. Elementele constitutive ale temei

Marcel Munteanu

Iuminica Floriilor (sau Floriile) este cel dintâi dintre praznicele împărătești cu dată schimbătoare, din cursul anului bisericesc, sărbătorită cu o săptămână înainte de Sfintele Paști. Deși nu era amintită în *Constituțiile Apostolice*, mențiuni despre această sărbătoare provin încă din veacul al IV-lea, când pelerina apuseană Egeria scrie în jurnalul ei de călătorie despre felul cum se sărbătorea această duminică¹. Era momentul când în biserică se aduceau ramuri de salcie, care erau binecuvântate și împărțite credincioșilor, ce aminteau de ramurile de finic și de măslin purtate de mulțimea ce L-a întâmpinat pe Iisus la intrarea Sa triumfală în Ierusalim.

Evenimentul este consemnat în toate cele patru Evanghelii. În Evanghelia după Matei (21, 1-16) scena este descrisă mult mai amplu, astfel că la Marcu (11, 1-10) și Luca (19, 29-38) nu sunt menționați copii, iar la Ioan (12, 12-15) întâlnim un detaliu semnificativ: ramurile de finic. Iconarii au preluat această informație și, folosind istorisirea mai scurtă din Evangheliile după Marcu, Luca și Ioan, au zugrăvit acest eveniment atât în naosul bisericilor cât și în icoanele pe lemn sau pe sticlă.

Primele reprezentări ale acestei teme le aflăm încă din arta sculpturală a sarcofagelor, precum și din cea a manuscriselor din secolul al VI-lea. Icoana *Intrării Domnului în Ierusalim* se distinge prin nota triumfală și festivă, întrerupând austeritatea Postului Mare și descoperindu-se ca o peregustare a bucuriei Paștelui². Principalul motiv al sărbătorii publice care a însoțit intrarea Domnului în Ierusalim a fost învierea lui Lazăr când mulțimea, auzind că Iisus vine în cetate, L-a întâmpinat cu ramuri de finic (In. 12, 12-13). Ca oricare altă icoană, și cea a *Intrării* are în structura ei cele trei paliere iconografice discursive: catehetică, doxologică și eshatologică.

Peisajul și arhitectura

Scena icoanei are în partea dreaptă silueta unei cetăți cu porțile deschise, ce simbolizează Ierusalimul. În partea opusă, ca element de simetrie, iconograful a redat un munte (Muntele Măslinilor) ce coboară în pantă până la baza cetății. Săpat în munte, se observă mormântul gol al lui Lazăr, iar în partea superioară detaliile unor clădiri. Ele amintesc de Betania, satul lui Lazăr, al Mariei și al Martei. Deoarece cele două evenimente s-au petrecut la scurt timp, iconarii le-au figurat de multe ori împreună³. Între cele două elemente de arhitectură și munte se remarcă silueta unui copac zugrăvit deasupra Mântuitorului, definit ca un copac al furtunii. Palierele eshatologice se remarcă prin detaliul arborelui din centrul icoanei, detaliu ce ne trimite la lumea paradisiacă, mai precis la Pomul Vieții din Rai, iar frunzișul și mișcarea (înclinarea) lui, la stejarul din Mamvri. Palierele catehetice este exprimat prin mormântul gol, săpat în stâncă, și prin prezența caselor din Betania⁴.

Mântuitorul pe asin

La origini, scena îl prezintă pe Mântuitor în mijlocul imaginii, călărind cu ambele picioare pe aceeași parte și orientate spre privitor. Modul acesta de a-L descrie pe Iisus contrastând cu picturile apusene, în care El este înfățișat călărind cu picioarele de o parte și de alta ale asinului. Deoarece în Rusia asinii erau mai puțin cunoscuți, în icoanele rusești din veacul al XVI-lea (ca și în cea prezentată aici), asinul este

înlocuit cu un cal. Mântuitorul are capul întors către mulțimea primitoare, pe care o binecuvântează cu mâna dreaptă, iar în stânga ține un filacter. Intrarea lui Hristos în Ierusalim ne oferă o pildă de smerenie, împlinindu-se ceea ce s-a spus prin proorocul Zaharia și prin felul în care a fost redată de Evangelistul Matei: *Spuneți fiicei Sionului: Iată, Împăratul tău vine la tine blând și șezând pe asină, pe mânz, fiul celei de sub jug!* (Matei 21, 5).

Apostolii, grupul de evrei și copii

În partea stângă a imaginii Hristos este urmat de grupul de Apostoli, ce par uniți într-o singură figură colectivă. În această icoană ei nu au aureole, are numai Iisus.

Mulțimea, printre care se disting bărbați, femei și copii, s-a adunat în fața porților cetății purtând în mâini stâlpi de finic, ca să-L primească pe Domnul. Ei sunt redați într-un grup compact, în partea dreaptă a imaginii, și împreună cu grupul Apostolilor dau compoziției un echilibru perfect. Mulțimea figurează, într-un sens metaforic, pe toți creștinii, conform menționării lui Makarios Simonopetritul: *Astăzi, harul Sfântului Duh pe noi ne-a adunat, și toți, luând Crucea Ta, zicem: Bine ești cuvântat cel ce vi întru numele Domnului! Osana celui dintru înălțime!*⁵ Caracterul static al mulțimii, ce este evidențiat de zidul vertical al cetății Ierusalimului, dă multă viață întregii compoziții.

De obicei, copiii au un rol important în icoana *Intrării în Ierusalim*: ei taie ramuri din copac, întind veșminte în calea Mântuitorului și ies cu ramuri de finic în întâmpinarea Lui. În spatele lui Iisus se află un copac, din care un copil taie ramuri și le aruncă în calea Mântuitorului, în semn de cinstire. Un alt copil se cațără în copac, cu același scop. Jos, în fața asinului (în icoana de față, a calului), sunt alți doi copii așternând haine

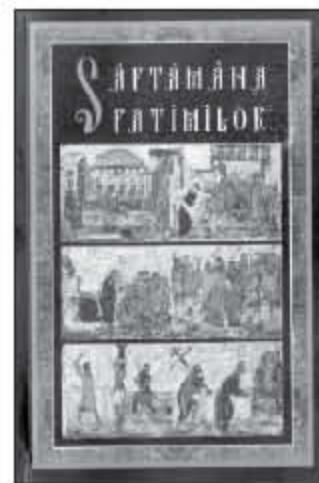
pe pământ, astfel încât animalul pe care stă Iisus să calce peste ele, tot în semn de cinstire a lui Hristos. Întinderea veșmintelor, după Sfânta Scriptură (IV Regi 9, 13), este atributul împăratului uns. Veșmintele sunt așternute dinaintea Lui de către copii, nu de către adulți, deoarece în bucuria lor L-au întâmpinat fără vreun interes, fără gândul de a obține putere pământească. Prezența copiilor în compoziție este consemnată și în Evanghelia apocriafă a lui Nicodim. Se pare că de aici s-au inspirat și predicatorii din veacul al XIV-lea, precum Sfântul Grigorie Palama: *Tot poporul, copii, oameni maturi și bătrâni își întind hainele; țin în mâini crengi de palmier, simbol al izbânzii, ca să cinstească pe cel ce a învins moartea. Vin înaintea lui, îi cad la picioare, îl însoțesc nu numai în afară de oraș (Ierusalim), dar și dincolo de zidurile sfinte cântând Osana*⁶. Palierele doxologice este sugerat prin copiii ce iau ramuri de finic și pe care le așează sub copitele asinului, împreună cu veșmintele.

Elemente recente

În decursul secolelor iconografia temei se modifică prin detalii pitorești precum: prezența privitorilor așezați în ferestrele cetății sau în crenelurile zidului, a multitudinii copiilor, a elementelor de peisaj deschise în spațiul perspectival. Unul dintre exemplele semnificative ale acestei teme este mozaicul Capelei Palatine din secolul al XII-lea de la Palermo, care la rândul său va influența și alte capodopere ulterioare din cel de-al XIV-lea și cel de-al XVI-lea secol, din Serbia și Macedonia⁷.

Icoana *Intrării Domnului în Ierusalim* este imaginea venirii Împăratului Slavei în Împărăția Sa. Cromatica folosită, reprezentată prin culori luminoase – în special roșu și alb – conferă icoanei o înfățișare festivă. Intrarea triumfală a lui Hristos în Ierusalim închipuie intrarea lui Hristos în inima curată a omului. Episcopul Tit al Vostrelor ne îndeamnă: *Să ne facem pentru El car sfânt, nu mânz necurat, pentru ca Hristos să urce în el. Să punem frâu pe gândurile noastre, pentru ca El să domnească peste noi în veac*⁸.

Păstrând în memoria vizuală iconografia temei redată mai înainte, să ne alăturăm Bisericii Ortodoxe, credincioșilor, care asemeni fiilor Ierusalimului exclamă: *Osana Celui dintru înălțime! Bine ești cuvântat, Cel ce vii întru numele Domnului (Tropar, glas 1).*

Săptămâna Patimilor,
Traducere din franceză
de PS Andrei, pr. Ilie Pop
și pr. Ioan Ciungu,
Editura Renașterea,
Cluj-Napoca, 2012, 122 p.

Larta principală, miezul reflecției teologice (pp. 9-78) al acestei cărți de mici dimensiuni și accesibile unui public larg de cititori este alcătuită din me-

diatațiile actuale, adresate omului modern, la sensurile profunde ale Săptămânii Patimilor, formulate de doi mari teologi ortodocși ai secolului XX din Occident, părintele american de origine ruso-germană Alexander Schmemmann și celebrul teolog laic francez Olivier Clément. Textul a fost tradus în română după originalul francez semnat de cei doi teologi: *Le Mystère Pascal. Commentaires Liturgiques*, Abbaye de Bellefontaine, Begrolles en Mauges, 1975. La finalul lucrării au fost adăugate de către traducători încă de la prima ediție română a acestei lucrări, datând din 1994: *Acatistul Patimilor Domnului nostru Iisus Hristos* (pp. 79-100) și o scurtă istorioară intitulată „Dreptatea celor nedreptățiți”, preluată din colecția *Fântâna Darurilor* a părintelui Toma Chiricuță. Lucrare debutată cu un cuvânt înainte al Mitropolitului Andrei datând din 2012, „Cu Domnul Hristos pe Drumul Crucii” (pp. 5-8), în care Înaltpreasfinția Sa pune în lumină modul în care creștinii sunt sprijiniți prin această carte să răspundă cu iubire Patimilor și jertfei de pe Crucea Domnului și Mântuitorului Iisus Hristos, urmându-I calea „postind, rugându-ne, citind Sfintele Evanghelii, spovedindu-ne și participând la sfintele slujbe”, răstignindu-ne împreună cu El pentru a ne face părtași și Învierii Sale în slavă, biruitoare asupra morții și păcatului din lume și din noi înșine.

În continuare mă voi referi la profundele remarci și semnificații teologice ale săptămânii Patimilor scoase în evidență pe zile în cadrul acestui tom succint de către cei doi teologi, părintele Alexander Schmemmann și profesorul Olivier Clément. În primul rând, cei doi folosesc cuvinte simple, accesibile pentru a scoate pe cititor, pe om, din „normalitatea” unei vieți plate, care-i caracteriza pe cei care, în neștiința lor, strigau „Răstignește-L!” și-L scuipau cu ură, simțind că El „a venit să-i tulbure și să-i scoată din viața lor normală” (p. 26), care „nu mai este posibil de când lumea a respins pe Mântuitorul ei”. Cei doi teologi exprimă pregnant importanța esențială a mesajului transmis de Biserică prin intermediul manifestărilor ei cultice: „întregul sens și puterea Liturghiei constă precis în transformarea amintirilor în realitate” (p. 22). „Paștile nu mai sunt o comemorare, frumoasă și solemnă, a unui eveniment trecut. Sărbătoarea este însuși evenimentul exprimat, dăruit nouă, eveniment eficient întotdeauna, care descoperă că lumea noastră, timpul nostru și viața noastră sunt la sfârșitul lor, și care anunță începutul vieții noi” (p. 28).

Cei doi teologi își încep demersul introducerii în taina pascală, cu care culminează săptămâna mare, încă din Sămbăta lui Lazăr, dublată de Intrarea Domnului în Ierusalim, sărbători numite *Preludiul Crucii*, prin care se anunță începutul „duelului decisiv între viață și moarte”, încheiat cu „apropiata birușină a lui Hristos asupra iadului”, anticipată de revenirea dintre morți a prietenului Mirelui, Lazăr cel mort de patru zile. Zilele de luni, marți și miercuri din săptămâna patimilor (pp. 25-36) îl situează pe om în perspectiva sfârșitului și reamintesc sensul eshatologic al Paștelui. Fiecare din aceste zile este analizată pe rând și sunt citate texte de cult reprezentative. Sunt marcate apoi cele două evenimente din Joia mare (pp. 37-48): ultima Cină a lui Hristos cu ucenicii și trădarea iubirii lui Dumnezeu de către Iuda. Sunt dezvăluite sensurile profunde ale setei și foamei de Dumnezeu, posibil de astâmpărat doar prin darul Euharistiei. Vinerea mare (pp. 49-57), cu patimile, moartea și îngroparea, este „Paștile Crucii”, care face trecerea din întuneric către pacea marii și sfinte Sămbete (pp. 59-78) și apoi către bucuria Învierii. „Natura morții fost schimbată” prin moartea Sa, care este descoperirea supremă a milei și dragostei Sale.

Lectura duhovnicească a acestei cărți, care se află în magazinele bisericești din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, se recomandă de la sine în această perioadă pregătitoare a marelui Praznic al Învierii.

Pr. Florin-Cătălin Ghiț

¹Pr. prof. dr. ENE BRANIȘTE, *Liturghia Generală*, Ed. IBMBOR, București, 1993, p. 172.

²LEONID USPENSKY, VLADIMIR LOSSKY, *Călăuziri în lumea icoanei*, traducere Anca Popescu, Ed. Sophia, București, 2003, p. 190.

³Sorin Dumitrescu, *Noi și icoana*, Ed. Fundația Anastasia, București, 2010, p. 309.

⁴*Ibidem*, p. 310.

⁵*Ibidem*, p. 312.

⁶I.D. ȘTEFĂNESCU, *Iconografia artei bizantine și a picturii feudale românești*, Ed. Meridiane, București, 1974, p. 103.

⁷I.D. ȘTEFĂNESCU, *op. cit.*, pp. 103-104.

⁸Arhim. HIROTHEOS VLACHOS, *Predici la marile sărbători*, traducere Daniela Filioareanu, Ed. Egumenița, Galați, 2004, p. 181.

Olimpiada de Religie de la Bistrița – etapa județeană –

Pr. Adrian Cherhaț

Olimpiada la disciplina Religie a dobândit treptat în ultimii ani un statut bine fundamentat între concursurile școlare anuale la care elevii școlilor noastre sunt chemați pentru a-și dovedi competențele și abilitățile deprinse de-a lungul anului școlar. Este un eveniment care oferă măsura serioasă a lucrării desfășurate în școală, atât elevilor dornici să-și dovedească cunoștințele și trăirile credinței, cât și profesorilor interesați să-și autoevalueze activitatea de educare religioasă a tinerelor generații. Fără îndoială că și exigențele evaluării competiționale a elevilor participanți dau o notă respectabilă de seriozitate predării Religiei în școala românească ca parte a spiritului și a culturii naționale.

Duminica Ortodoxiei de anul acesta a reprezentat pentru elevii bistrițeni premiați la acest concurs școlar un moment al răsplătii cuvenite. După Sfânta Liturghie săvârșită în biserică „Sfântul Ierarh Nicolae” din Prundu Bârgăului, Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului le-a acordat elevilor care au obținut premii și mențiuni la etapa județeană a Olimpiadei de Religie câte o diplomă de aleasă recunoștință și o sumă de bani. De asemenea, profesorii lor îndrumători au primit câte o diplomă specială din partea ierarhului nostru, ca mulțumire și dragoste părintească pentru interesul și munca desfășurată în pregătirea pentru viață a tinerilor creștini. Premiarea elevilor și profesorilor cu rezultate bune la Olimpiada de Religie devine în mod treptat o tradiție în arhiepiscopia noastră, ea fiind inițiată de Înaltpreasfințitul Părinte Andrei de când și-a început activitatea de păstorie a eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Anul acesta etapa județeană a Olimpiadei de Religie din Bistrița-Năsăud a avut loc sâmbătă, 2 martie 2013, la Liceul Tehnologic „Sfânta Maria” din Bistrița. Au participat un număr de 112 elevi din clasele VII – XII de la școlile de pe întreg cuprinsul județului, iar rezultatele au fost deosebite și mult îmbunătățite față de anii precedenți. Ediția din acest an a atins un nivel de vârf al performanței școlare, acordându-se un număr impresionant de premii și mențiuni, iar trei lucrări au fost evaluate cu punctaj maxim. Cei 49 de elevi remarcați la această competiție școlară au dovedit o pregătire temeinică în tainele credinței creștine-ortodoxe printr-o dragoste față de această disciplină care ocupă un loc fundamental în cultura și cugetarea românească. De aceea, cred că este potrivit ca ei să fie pomeniți cu numele în conținutul acestui material ca o răsplătă adăugată laurilor primiți, alături de profesorii lor.

Premiul I a fost obținut de 5 elevi, care vor reprezenta județul la etapa națională a Olimpiadei de la începutul lunii aprilie de la Cluj-Napoca: Buta Simona-Octavia, clasa a VII-a de la Liceul Tehnologic Spermezeu (nota 9,55), profesor îndrumător Pr. Simion Buta; Pogăcean Rahela-Alexandra, clasa a VIII-a de la Școala Gimnazială „Grigore Silași” Beclean (nota 10), profesor îndrumător Silvia Poenar; Todoran Alina-Maria, clasa a IX-a de la Colegiul Național „Petru Rareș” Beclean (nota 10), profesor îndrumător Liana Pașca; Ianeș Lenuța, clasa a X-a de la Colegiul Național „George Coșbuc” Năsăud (nota 9,70), profesor îndrumător Maria Pop; Abodi Simona-Silvia, clasa a X-a de la Liceul Sanitar Bistrița (nota 10), profesor îndrumător Laura Vultur.

Premiul II a fost obținut de 6 elevi, de asemenea, cu punctaje mari: la clasa a VII-a (nota 9,30) Cozma Ancuța-Marinela de la Liceul Tehnologic Spermezeu, profesor Pr. Simion Buta și Șoim Antonia-Delia de la Colegiul Național „Andrei Mureșanu” Bistrița, profesor Andrea Pintiliescu; la clasa a IX-a (nota 9,80) Luca Margareta de la Colegiul Național „George Coșbuc” Năsăud, profesor Pr. Leon Pop; la clasa a X-a (nota 9,55) Butaciu Florina-Iulia de la Colegiul Național „Andrei Mureșanu” Bistrița, profesor Cristina Stanciu și Moldovan Georgiana-Mihaela de la Colegiul Național „Petru Rareș” Beclean, profesor Liana Pașca; iar la clasa a XI-a (nota 9,50) Crișan Mircea-Marius de la Colegiul Național „Andrei Mureșanu” Bistrița, profesor Florin Mișca.

Premiul III s-a acordat unui număr de 8 elevi cu note foarte mari: la clasa a VII-a s-a remarcat (nota 9,20) Frătean Ale-

xandru de la Școala Gimnazială „Avram Iancu” Bistrița, profesor Garofița Cotoc, și Ognean Radu-Cosmin de la Școala Gimnazială Nr. 1 Bistrița, profesor Florin Poienaru; la clasa a VIII-a (nota 8,90) Dângan Florina-Maria și Silveșan Raluca-Ioana, ambele de la Școala Gimnazială Sîngeorzu Nou, profesor Angela Pușcaș; la clasa a IX-a (nota 9,75) Nath Anamaria de la Colegiul Național „Petru Rareș” Beclean, profesor Liana Pașca; la clasa a X-a (nota 9,50) Zdrobău Andreea de la Colegiul Național „Andrei Mureșanu” Bistrița, profesor Florin Mișca; la clasa a XI-a (nota 9,45) Sălvan Ioan-Dorin de la Colegiul Național „George Coșbuc” Năsăud, profesor Maria Pop; iar la clasa a XII-a (nota 8,70) Scurtu Nastasia-Maria de la Colegiul Național „George Coșbuc” Năsăud, profesor Maria Pop.

Mențiunile s-au dovedit valoroase și anul acesta, fiind acordate unui număr mare de elevi, care au avut punctaje bune, unele chiar peste nota 9,00. La clasa a VII-a au fost menționați: Bidian Maria-Cristina de la Liceul Tehnologic Spermezeu (prof. Pr. Simion Buta); Găurean Viorel-Andrei de la Colegiul Național „Liviu Rebreanu” Bistrița (prof. Septimiu Chiciudean); Libotean Cristina de la Școala Gimnazială „Grigore Silași” Beclean (prof. Floarea Văran); Pop Anca de la Liceul „Radu Petrescu” Prundu Bârgăului (prof. Carmen Popovici); Bude Andrei-Ionuț de la Colegiul Național „Petru Rareș” Beclean (prof. Liana Pașca); Răzvanță Lenuța de la Școala Gimnazială „Artemiu Publiu Alexi” Sîngeorz-Băi (prof. Ovidiu Sohorca); Șomotecan Marinela-Lidia de la Școala Gimnazială Sîntioana (prof. Ștefania Pop); Cozma Iulia de la Școala Gimnazială Sîngeorzu Nou (prof. Angela Pușcaș); Jimborean Mara-Alexandra de la Școala Gimnazială „Lucian Blaga” Bistrița (prof. Marinela Săsărman); Tintelecan Raluca-Andreea de la Colegiul Național „Petru Rareș” Beclean (prof. Liana Pașca).

La clasa a VIII-a s-au remarcat: Marțian Paul-Cristian de la Școala Gimnazială Nr. 1 Bistrița (prof. Florin Poienaru); Dumitru Ionuț și Ureche Sorina de la Liceul Tehnologic „Liviu Rebreanu” Maieru (prof. Silvia Avram); Hales Adnana-Maria-Nicoleta și Marian Ana-Maria de la Liceul Tehnologic Spermezeu (prof. Pr. Simion Buta); Sârmaș Vlăduț de la Colegiul Național „Andrei Mureșanu” Bistrița (prof. Cristina Stanciu). La clasa a IX-a au ieșit în evidență: Comea Maria și Moronca Ioana de la Colegiul Național „Liviu Rebreanu” Bistrița (prof. Pr. Lazăr Cozman); Pop Vasile și Celsie Flaviu de la Colegiul Național „George Coșbuc” Năsăud (prof. Pr. Leon Pop); Liber Andra-Mihaela de la Colegiul Național „Petru Rareș” Beclean (prof. Liana Pașca).

La clasa a X-a mențiunile au avut cele mai mari note, aproape toate peste 9,00: Pop Simona și Dan Raluca-Maria de la Colegiul Național „Petru Rareș” Beclean (prof. Pr. Alin Carafa); Clapău Marinela și Nechiti Valentin de la Colegiul Național „George Coșbuc” Năsăud (prof. Maria Pop); Teuțișan Lucia-Maria de la Colegiul Național „Petru Rareș” Beclean (prof. Liana Pașca); Aluaș Teodora de la Liceul Sanitar Bistrița (prof. Laura Vultur); Herinean Manuela-Maria de la Colegiul Național „Andrei Mureșanu” Bistrița (prof. Florin Mișca); Onighi Andrei de la Colegiul Național „Liviu Rebreanu” Bistrița (prof. Pr. Lazăr Cozman). La clasa a XI-a singura mențiune s-a acordat elevei Nechiti Magdalena-Maria de la Colegiul Național „George Coșbuc” Năsăud (prof. Maria Pop).

Participarea numeroasă în fiecare an la etapa județeană a Olimpiadei de Religie din județul Bistrița-Năsăud dovedește dragostea și interesul elevilor pentru studiul acestei discipline, precum și seriozitatea și râvna dascălilor de a le descoperi acestora tainele și bucuriile vieții în Hristos. Formarea și creșterea în școală a viitorilor mărturisitori creștini, cu o temeinică cunoaștere a adevărului evanghelic revelat, înseamnă o reală întărire a Bisericii întregi și conferă o eficiență vigoare comunităților eclesiale. Aceasta înseamnă că asimilarea temeinică și înțelegerea tainică a învățăturii creștine nu constituie apanajul clericilor, ci este o datorie fundamentală a fiecărui mădular al Trupului lui Hristos care dorește mântuirea.

Societatea, în general, și Biserica, în mod special, au nevoie de oameni destoinici și învățați, care să fie în stare să aleagă calea cea bună și folositoare în viață, fără să fie supuși manipulării de orice fel. Studiul Religiei nu îngreșește libertatea și gândirea omului, așa cum susțin anumite curente secularizante care induc societății de azi prin manipulare grosolană o anumită cultură ateistă, ci dimpotrivă, deschide perspectiva unei cunoașteri complexe a adevărului, așa încât omul să poată face alegeri în cunoștință de cauză, nu dirijați de anumiți lideri de opinie.

Interesul copiilor față de învățătura Evangheliei și trăirea vieții în Hristos, arătat inclusiv prin participarea la concu-

surile școlare, consolidează treptat statutul Religiei ca disciplină de bază în școala românească și marchează interesul pentru primirea spirituală și gândirea deschisă lucrării harului a omului societății viitoare. Starea duhovnicească a creștinilor de mâine depinde într-o importantă măsură și de lucrarea profesorilor de Religie desfășurată în școală, iar aceasta este o mare responsabilitate în viața Bisericii și în slujirea ei.

Slujire Arhierescă la Prundu Bârgăului

Andreea Păgășan

Este 3500 de credincioși bistrițeni și din județul Maramureș au participat duminică, 24 martie 2013, la Prundu Bârgăului, la Sfânta Liturghie arhierescă. Slujba a fost oficiată de la ora 10, în biserică din localitate, ocrotită de „Sfântul Nicolae”, de Arhiepiscopul și Mitropolitul Clujului, ÎPS Andrei, alături de PS Efrem, Episcop de Seleucia, Siria. Ierarhii au fost așteptați dimineață cu o calească la intrarea în localitate, iar la biserică au fost întâmpinați de credincioși îmbrăcați în costume naționale. După primirea

oficială, ierarhii împreună cu ceilalți clerici au săvârșit Sfânta Liturghie. Cuvântul de învățătură a fost rostit de Preasfințitul Părinte Efrem, care a vorbit despre semnificația icoanelor în contextul în care prima duminică din Postul Mare celebrează triumful Ortodoxiei și restaurarea cultului icoanelor. Cu acest

prilej, ierarhul a vorbit despre drama creștinilor din Siria și a făcut un apel la rugăciune. La rândul său, Mitropolitul Clujului i-a îndemnat pe cei prezenți să devină buni mărturisitori după modelul creștinilor din primele veacuri.

La finalul Sfintei Liturghii, preotul paroh Vasile Turc le-a mulțumit celor doi ierarhi pentru prezență și le-a oferit câte o icoană cu „Sfântul Nicolae”, hramul bisericii, unde au slujit astăzi. Totodată le-a dăruit obiecte tradiționale, specifice zonei. În cadrul Sfintei Liturghii de astăzi, de la Prundu Bârgăului, au fost premiați elevii bistrițeni care au obținut rezultate deosebite la olimpiada de religie și profesorii care i-au pregătit. Pe lângă miile de credincioși prezenți la Liturghia Arhierescă de astăzi, au luat parte de la Centrul Eparhial: Vicarul administrativ, Părintele Iustin Tira, Consilierul pe probleme de misiune și protocol, Părintele Arhidiacon Claudiu Grama și Secretarul Eparhial, Valentin Vesa. A participat și protopopul de Bistrița, părintele Alexandru Vidican, preoți din parohiile învecinate, precum și autorități locale și județene.

„Profesorul de Religie” este prima pagină dedicată exclusiv cadrelor didactice din Școlile și Liceele Județelor Cluj și Bistrița-Năsăud. În ea se reflectă activitățile, proiectele și preocupările științifice ale profesorilor de religie. Așteptăm articolele dumneavoastră la adresa revista@renasterea-cluj.ro sau liviuvidican@yahoo.com.

Sărbătoarea Sf. Pahomie de la Gledin

✎ Mircea Gelu Buta*

Scriitorul Dan Ciachir venise la Bistrița pentru a ne continua dialogurile la „Biserica din spital”. Lucrurile mergeau bine și ne simțeam amândoi mulțumiți. Într-o seară, am fost sunat la telefon de părintele Bogdan Ivanov, șeful de cabinet al Arhiepiscopului Bartolomeu Anania, care ne rugă să-i facem o vizită la reședința de la Nicula. Nu părea nimic dramatic, întrucât tonul vocii consilierului era liniștit.

Peste câteva zile, luam toți trei cina la reședința episcopală de la mănăstirea Nicula unde Înaltul ne împărtășea gândul său în legătură cu canonizarea Sf. Ierarh Pahomie de la Gledin. Verva interlocutorilor, dar și mâncărurile gustoase servite de Maica Galinea, udate copios cu un vin vechi de Jidvei, făcea ca atmosfera să fie extrem de plăcută.

Înaltul era unul dintre acei oameni, cărora le reușeau însoțiri de cuvinte absolut neașteptate și totodată neînchipuit de simple, niște exprimări zguduitor de firești, fără de care, din clipa când le-ai aflat, viața nu mai poate continua fără a ține cont de ele.

Ne-a povestit despre „dezbinarea românilor” de pretutindeni, o slăbiciune de care era convins că ne-a rămas moștenire de la strămoșii noștri daci, dar și despre insistența Rusiei de a se implica în problemele Moldovei, încercând astfel să descurajeze relațiile acesteia cu România. „Iată de ce este nevoie de un dialog cu Patriarhia Moscovei pe tema noilor jurisdicții românești de dincolo de graniță, iar pentru aceasta este nevoie să canonizăm un mucenic care a ostenit atât pentru români cât și pentru ucraineni, lucru cu care Sfântul Sinod este de acord. Dacă și ucrainenii vor consimți demersului nostru, mă gândesc să trimit o delegație care să ia legătura cu IPS Vladimir a cărui reședință este chiar inima ortodoxiei ucrainene,” încercă să ne convingă Înaltul. Căzuserăm cu toții de acord că P.S. Vasile Someșanu și părintele Ștefan Iloaie ar fi cei mai potriviți pentru această misiune, amândoi ardeleni veritabili. În plus smerenia autentică a P.S. Vasile ar fi putut fi de mare folos...

Veni primăvara. Ziua dăruia tot ceea ce încântă pe om în acest anotimp: soarele cald, trilarile păsărilor, azurul străveziu al cerului. Toți cei care aveau vreo legătură cu sărbătoarea Sf. Pahomie de la Gledin discutau doar despre acest lucru. Vorbele nu mai aveau sfârșit și continuau să judece. Oamenii își dădeau cu părerea și emiteau diverse ipoteze, mai ales că Înaltul le dădea mereu noi motive pentru aceasta.

În ajunul sărbătorii, hotelurile centrale ale Bistriței forfoteau de musafiri. Episcopi, însoțiți de mai tinerii lor consilieri, preoți de pretutindeni, dar și mireni în special cu obârșie pe Valea Șieului. De altfel cei care se ocupaseră de organizarea evenimentului au încercat să pună în practică ideea Înaltului, care își pusese în gând să provoace pe cât se poate o apropiere între episcopi și preoți. Cunoscând bine viața și moravurile clerului, vlădica știa că nimic nu-i apropie mai mult pe aceștia decât un astfel de moment. Aici reușeau să vorbească unul cu altul din toată inima și totodată aici curgeau râu și bucuriile și necazurile, și nevoile și fericirea, adică tot ce trăiau și respirau acești oameni. În acest climat, sub îndrumările înțelepte ale arhierilor, toate impulsurile vieții căpătau sens și destinație, erau pătrunse de duhul învățăturii evanghelice și alimentându-se din plin cu bunăvoință și dragoste părintească, preoții întorși pe la eparhiile lor, încercau să răspândească această bunăvoință și dragoste mai departe.

De altfel, invitația Înaltului a fost întâmpinată cu entuziasm atât de episcopi și preoți, cât și de autoritățile politico-administrative de prim rang. În ce privește delegația ucraineană, aceasta avea să fie primită într-un motel cochet de la marginea pădurii Codrișor, departe de forfota obositoare a orașului și insistențele agasante ale jurnaliștilor.

Totul fusese gândit cu grijă și responsabilitate. De altfel, Înaltul era foarte meticolos în pregătirea unor astfel de momente. Pe vremea când încă ucenicea la Patriarhie, deprinse arta organizării festinurilor și era convins că arta de aran-

jare a mesei, cât și servirea propriu-zisă semnifică modul de a înțelege cum spiritul sublimă materia și îi dă sens. Vlădica credea de asemenea că una din exigențele esențiale pentru succesul unei mese o reprezintă modul în care sunt așezați oaspeții. Cine ocupă locul de onoare, cine prezidează, cum sunt rânduiți bărbații și femeile.

- *Dragii mei!...* Ne spunea deseori Înaltul. *Privită astfel, masa devine centrul organizației familiale și sociale, semnificând o victorie a spiritului asupra haosului.*

Ziua era frumoasă, cerul se limpezise, iar norii apusului se molcomeau diafani, în timp ce soarele se cufunda în ei ca într-o baie de aur. În așteptarea oaspeților, stăteam „la un ceai” cu părintele protopop Alexandru Vidican. S-a înfiripat mai întâi o discuție comună, mai întâi despre vreme, apoi despre evenimentele din ultima vreme, dar și, bineînțeles despre activitatea Înaltului, despre care am subscris amândoi, fără nicio rezervă, că are ceva aparte.

- *Cred că Înaltul nostru va reuși să ridice preoții la înălțimea cuvenită, iar prin aceasta va sălta probabil și spiritul religios al societății noastre, în special pe cel al intelectualilor, care demult s-au desprins de Biserică.*

- *Părinte Protopop! Nu pot să fiu întru totul de acord cu dumneavoastră. Susțineți că intelectualitatea a plecat din biserică datorită preoților. Sincer mă îndoiesc. Chiar credeți că aceștia nu sunt în stare să deosebească Biserica lui Hristos de popii lacomi sau în-*

Mitropolitul Bartolomeu și Mitropolitul Vladimir al Kievului împreună cu colaboratorii, cu prilejul proclamării ca Sfânt a lui Pahomie, 2007.

vățătura lui Hristos de predicile vreunui părintel, umplute cu teologie de fabricație proprie?... Nu! Rădăcina trebuie căutată mult mai adânc...

Deodată, stângaci și sfios, se auziseră primele clopote, cele mai mici, preluate mai tare și mai sigur de cele mijlocii și secondate de basul clopotului mare din turla bisericii din centrul orașului. În aerul plăcut de seară, se răspândi un dangăt măreț.

Din prima mașină coborî Înaltul, ajutat de consilierul său Bogdan Ivanov. În locul toiagului arhieresc avea în mână o cârjă simplă. După ce-și aranjă cu pedanterie ținuta, vlădica se întoarse către mulțime și, sprijinindu-se în baston spuse încet, însă pentru toată lumea:

- *Bun găsit fraților!*

Primele rânduri se zăpăciseră, neștiind cum să-i răspundă vlădicii la salut. Cei din spate ridicară încordați capetele.

- *Voi sunteți copiii mei,* continuă Înaltul, îmbrățișându-ne.

Făcu apoi o pauză și aruncă o privire satisfăcută asupra celor din față. Liniștea fusese spartă de un zgomot de mașină. Sosise alaiul Arhiepiscopului Vladimir al Kievului. Însoțitorul deschise ușa automobilului și îl sprijini pe înaltul ierarh să coboare. La piept se zărește engolpionul. Un consilier scoase dintr-o cutie camilafca arhierescă. Între timp, Înaltul Vladimir își puse culionul, își făcu semnul crucii, ne binecuvântă pe toți cei prezenți și rosti:

- *Pace vouă părinți și frați! Vă mulțumesc că ați ieșit în întâmpinarea mea!*

- *Iisus Hristos, Dumnezeu nostru să vă binecuvânteze,* răspunse Înaltul Bartolomeu, făcând semnul crucii în direcția oaspeților ucraineni. *Mă bucur mult să ne vedem.*

Apropiindu-se, cei doi ierarhi se îmbrățișară. Urmară prezentările, primele fotografii și comunicarea programului. În scurt timp oaspeții se grăbiră spre camerele ce le fuseseră rezervate. Peste nici treizeci de minute era programată întâlnirea particulară între cei doi ierarhi, la care în afară de translator nu fusese admis nimeni, nici măcar consilierii personali, care de altfel vor străjui cu vigilență intrarea în salon.

Cei doi ierarhi își încheiaseră întrevederea, iar în salonul unde urma să fie servită cina domnea liniștea. Toți cei prezenți

cugetau și încercau să pună după punctele de suspensie, propriile gânduri.

Împărțisem cu mare grijă locurile la masă, după mai multe consultări cu Înaltul. Scaunul din fruntea mesei urma să fie ocupat de Prea Fericitul Vladimir, Mitropolitul Kievului și Întregii Ucraine. În dreapta IPS Bartolomeu, secondat de părintele Nicolae Dutca, în calitate de translator. Urmam eu, părintele consilier Ștefan Iloaie și părintele Bogdan Ivanov, șeful de cabinet al Înaltului.

De cealaltă parte a mesei erau rânduiți Episcopul Luca de Vasilkov, Episcopul Antonie de Borispil și Arhimandritul Oleandr.

Vocea baritonală a Înaltului sparse tăcerea.

- *Să facem o rugăciune!*

Ne scularăm cu toții în picioare și pentru câteva clipe mulțumirăm Domnului nostru Iisus Hristos pentru milostenia și bunătatea de care dă dovadă, cerând totodată să binecuvânteze bucatele, băutura și masa aceasta. După ce ne pofti să luăm loc, Înaltul rămăsese în picioare și toastă în onoarea musafirilor. Răspunsul Prea Fericitului Vladimir nu se lăsă așteptat și, ridicând paharul, rosti melodios „*mnogo let*”, ceva ce se traduce în „*la mai mare*”.

În cursul mesei, Înaltul încercă să readucă în discuție problema minorităților române din Ucraina, ale căror drepturi nu sunt întotdeauna respectate. Este vorba de diminuarea numărului de școli cu predare în limba română în regiunile Cernăuți, Odessa și Transcarpatica, precum și imposibilitatea instalării plăcuțelor bilingve în localitățile în care, potrivit legislației ucrainene, acestea ar fi trebuit să existe, întrucât românii sunt majoritari. În ce privește presa românească, aceasta este ca și inexistentă, fără să mai vorbim de imposibilitatea utilizării limbii române în administrație și justiție. Toate acestea fac parte dintr-un proces dirijat de asimilare de către ucrainenii a populației autohtone românești, care conviețuiește în aceste locuri încă din cele mai vechi timpuri.

Înaltul simțea dorința de a-și vărsa amarul în fața unui părinte a cărui inimă părea plină de iubire. Către aceasta îl predispucea fața lui blândă și mai ales ochii săi inteligenți, serioși și parcă triști, însă totdeauna plini de bunătate și căldură. Probabil astfel de oameni se interesează de o durere străină nu doar dintr-o simplă curiozitate.

- *Am fost tras la judecată,* spune surzând părintele Vladimir.

- „*Mnogo let!*”, rostră episcopii ucraineni, ridicându-se și toastând.

- „*La mulți ani!*”, le răspusesem cu toții în cor.

Atmosfera începuse să se destindă, iar sufletele să se umple de bucurie, care răbufni ca un râu din albie, printr-o mare de sunete și se răspândi în sală.

- „*Preide seni zakonnaia.... (Trecut-a umbra legii ....)*”, începură să îngâne ucrainenii.

Treptat, vocile le deveniseră tot mai puternice, cântul se făcu tot mai auzit și în tactul acestei melodii, tot mai sus, își ridicau piepturile, li se aprindeau privirile și li se luminau fețele.

Toastarăm din nou, iar Înaltul ne făcu un semn să cântăm și noi.

- „*La mulți ani cu sănătate! Să vă dea Domnul tot ce doriți...*”

Sunetele melodioase se revărsau și se răspândeau umplând sala, străbăteau prin ferestre afară și intrau îndrăzneț în lupta cu zgomotul neliniștit al străzii.

Spre miezul nopții, înainte de plecare, Înaltul ținu din nou un toast.

- *Lucrarea lui Hristos este cea de mântuire și de renaștere a oamenilor. Și dacă vezi tu, luptătorule pentru adevăr, că în jurul tău oamenii renasc cu adevărat, se desăvârșesc, se însănătoșesc trupește, sufletește și duhovnicește, că se fac mai buni, să știi că ești de partea adevărului și luptă atunci cu îndrăzneală cu vrăjmașul, chiar dacă acesta îți stă înaintea cu semne mari și minuni. Iar lupta trebuie să fie dusă neîncetat. Fie ca duhul Sfântului Pahomie să ne unească, să ne ocrotească și să ne călăuzească pașii, trezindu-se veșnic la viață. De altfel păstorii și arhipăstorii trebuie să trezească neîncetat omenirea.*

- „*Mnogo let!*”, răsuna din nou corul ucrainean.

După ce am împărțit daruri și ne-am îmbrățișat, am plecat cu toții să ne pregătim pentru praznicul de a doua zi, al Sfântului Pahomie de la Gledin...

*Prof. univ. dr. Facultatea de Teologie Ortodoxă, UBB Cluj-Napoca, e-mail: butamircea@yahoo.com.

Dialog teologic între Biserica Ortodoxă Română și Biserica Evanghelică din Germania

Pr. Stelian Tofană

Năncă un pas important pe calea dialogului teologic! Între 13-18 martie 2013, într-o atmosferă de mirifică iarnă, s-a desfășurat la Mănăstirea Drübeck, din Germania, a 13-a întâlnire de Dialog teologic bilateral dintre Biserica Ortodoxă Română și Biserica Evanghelică din Germania (BOR-EKD).

Între cele două Biserici se poartă un dialog oficial încă din 1979, inițiativa lansării acestuia aparținând Bisericii Evanghelice din Germania (Evangelische Kirche in Deutschland - EKD). De atunci și până astăzi s-au dezbătut teme importante, în special din sfera Misteriologiei (Sf. Taine) și a Ecclesologiei. Referitor la cea din urmă, accentul s-a pus, cu precădere, pe atributele Bisericii, așa cum apar ele în Simbolul Niceoconstantinopolitan, comun celor două Biserici, ca mărturisire de credință.

Din partea Bisericii Ortodoxe Române au participat: IPS Serafim - Mitropolitul Germaniei, Europei Centrale și de Nord (președintele comisiei), Pr. Prof. Dr. Viorel Ioniță (Geneva - conducător adjunct), Pr. Prof. Dr. Dorin Oancea (Sibiu), Pr. Dr. Mircea Basarab (München), Pr. Prof. Dr. Ioan Tulcan (Arad), Pr. Prof. Dr. Constantin Pătuleanu (București), Pr. Dr. Nicolae Dura (Viena), Pr. Prof. Dr. Ioan Vicovan (Iași), Pr. Prof. Dr. Stelian Tofană (Cluj-Napoca), Pr. Conf. Dr. Daniel Benga (București) și Diac. Asist. Dr. Cosmin Pricop (București).

Delegația Bisericii Evanghelice a fost reprezentată de: Episcop Martin Schindehütte (Președintele delegației - Hannover), Prof. Dr. Dr. H.c. Michael Weinrich (Bochum - conducător adjunct), Pastor Dr. Thorsten Jacobi (Hagen - Hohenlimburg), Prof. Dr. Karl-Wilhelm Niebuhr (Jena), Pastor Dr. Ariane Schneider (Halle), Pastor Johannes Toasperm (Bitterfeld / Leipzig), Prof. Dr. Dr. h.c. Gunther Wenz (München), Pastor Consilier Dr. Martin Illert (Hannover - organizator), Pastor Prof. Dr. Reinhard Thöle (Halle - consultant), Pastor Andrei Pinte (București - observator)

Tema de fond a Dialogului - "Biserica lui Hristos: Sfințenia și Sfințirea (Die Kirche Jesu Christi: Heiligkeit und Heiligung)" - a fost analizată pe spațiul mai multor referate, din perspectivă biblică, sistematică, istorică și practică.

În cele ce urmează voi sintetiza câteva dintre ideile principale accentuate de referenți și care apar prezentate mai dezvoltat în Comunicatul final al Dialogului:

Inalt Preasfinția Sa, Serafim, Mitropolitul Germaniei, Europei Centrale și de Nord, în referatul său introductiv, a subliniat faptul că prin termenul „spiritualitate” toți credincioșii ortodocși înțeleg viața creștină în totalitatea ei, al cărei sens și scop este sfințirea omului în unitatea lui ontologică de trup, suflet și duh (1 Tes. 5, 23).

Diac. Cosmin Pricop, în referatul său intitulat „Sfințenia în proces”, dezvoltă ideea potrivit căreia sfințenia este un proces, caracterizat prin dinamică, etapizare și concentrare.

Prof. Karl-Wilhelm Niebuhr, în prezentarea sa cu tema „Zur Heiligung in der Paulinischen Theologie” (Sfințenie și sfințire în teologia paulină), analizând câteva texte pauline cu referire la sfințenia comunității și la semnificația acesteia, înțelege ca „templu al lui Dumnezeu”, arată că Duhul Sfânt plinește, străbate și schimbă pe cei credincioși într-un continuu proces înnoitor. Biserica nu are sfințenia de la sine și prin sine, ci se sfințește prin puterea Duhului Sfânt, care lucrează în ea și o transformă.

Analizând mai multe texte din Vechiul Testament (Lev 19-21; Ieș 19, 3-20; 1Sam 2, 2; Is 6, 1-3), **Pr. Mircea Basarab** a

arătat că sfințenia oamenilor apare ca dorință a lui Dumnezeu și constituie o condiție *sine qua non* pentru comuniunea cu El. Comunicarea sfințeniei lui Dumnezeu privește locuri, timpuri, persoane și obiecte.

În referatul său intitulat „Biblische Begründung der Heiligkeit und Heiligung. Eine neutestamentliche Perspektive” (Fundamentarea biblică a sfințeniei și a sfințirii - o perspectivă nou-testamentară), **Pr. prof. Stelian Tofană**, într-o analiză exegetică a mai multor texte nou-testamentare, a subliniat relația dintre cele două aspecte ale sfințeniei: *sfințenia sacramentală*, ca „dar”, „stare”, dobândită în Botez (Rom. 6, 4-13; Gal. 3, 27) și *sfințenia morală*, înțeleasă ca „devenire” (proces dinamic) (1 Cor 1, 2; Efes. 4, 22-24; Rom. 12, 1), care se desfășoară pe durata întregii vieți a creștinului, culminând cu statutul său final, eshatologic, reflectat în „Ecclesia triumphans” (cf. Apoc. 4, 12; 5, 8; 11, 18). Drumul de la sfințenia sacramentală, la cea morală, se parcurge numai cu Hristos, care este izvorul, prin excelență, al întregii sfințenii și sfințiri (cf. In 17, 19).

Pr. Conf. Daniel Benga a insistat în referatul său pe importanța cultului martirilor în actul sfințirii creștinului, cult al cărui început poate fi identificat cu martiriul Arhid. Ștefan. Pe lângă cultul martirilor, în Biserica Primară ia naștere, este de părere Pr. D. Benga, și o cinstire a mărturisitorilor, a marilor asceți și a Părinților duhovnicești din lumea monastică, a episcopilor și a oamenilor simpli, care sunt considerați sfinți.

Pr. Prof. Viorel Ioniță a făcut referire, în prezentarea sa, cu precădere, la cinstirea Sfinților Împărați Constantin și Elena, care este atestată de mai multe izvoare istorice încă din

secolul al IV-lea. Împărați Constantin și Elena sunt cinstiți ca sfinți în Biserica Ortodoxă pe baza faptelor lor puse în slujba credinței creștine. Părintele Profesor Viorel Ioniță a subliniat, de asemenea, că Sfinții Împărați sunt până astăzi ocrotitorii multor Biserici ortodoxe românești, iar Patriarhia Română, având în vedere faptul că anul acesta se împlinesc 1700 de ani de când Constantin cel Mare dă libertate deplină religiei creștine, prin Edictul de la Mediolan, a numit, în acest sens, anul 2013 - *Anul omagial al Sfinților Împărați, Constantin și Elena*.

Mergând pe aceeași idee a sublinierii anului 2013, în Patriarhia Română, ca *Anul omagial al Sfinților Împărați, Constantin și Elena*, Pr. Prof. Constantin Pătuleanu a amintit, între altele, în relatarea sa, faptul că în perioada 21-23 mai 2013 se va desfășura în Palatul Patriarhiei din București un Congres internațional cu tema „Sfinții Împărați Constantin și Elena - promotorii ai libertății religioase și sprijinitori ai Bisericii”.

Într-un excelent referat „Heiligkeit und Heiligung in der nachkonzilianischen Alten Kirche”, **Dr. Martin Illert** a accentuat felul în care au fost înțelese sfințenia și procesul dinamic al sfințirii în Biserica creștină post-niceeană, arătând, printre altele, și modul în care imaginea „pustnicilor” asceți din Siria secolului al IV-lea a făcut concurență ideii despre comunitatea creștină înțeleasă ca Trup al lui Hristos.

Prof. Gunther Wenz, prezentând tema „Der christliche Heiligendienst nach CA” (Slujirea sfinților din perspectivă evanghelică/luterană potrivit Confessio Augustana XXI), a accentuat câteva puncte de reală convergență între cele două Biserici și teologii. Spre exemplu:

Imaginea prototipică a Bisericii este comunitatea liturgică, „congregatio sanctorum”;

În calitatea ei de „communio ecclesiarum”, Biserica depășește granițele spațiului, precum și limitele timpului; și creștinii adormiți în Domnul rămân, într-o oarecare măsură, în comuniune eclezială; din acest motiv, pomenirea lor generală este justificată, cu toate că și pomenirea anumitor persoane exemplare, singulare, are o semnificație și o importanță specială, în comunitatea eclezială.

Pr. Prof. Ioan Tulcan a accentuat în referatul său, „Die Heiligkeit und Heiligung in der orthodoxen Theologie” (Sfințenia și Sfințirea în teologia ortodoxă), faptul că Biserica este o taină, un mister, și de aceea nu poate fi exprimată deplin într-o simplă definiție. Lucrarea Duhului Sfânt la Rusalii constituie începutul sfințeniei Bisericii, dar și al procesului sfințirii membrilor ei.

Pr. Prof. Ioan Vicovan a insistat în prezentarea sa mai mult asupra Sfinților români și asupra procesului canonizării Sfinților în Biserica Ortodoxă Română.

Dr. Thorsten Jacobi a dedicat contribuția sa, intitulată „Menschen ein Prophet, König und Priester in Christus sein. Fragen am Lebensende aus christlich-ethischer Sicht” (Omul în Hristos: profet, rege și preot. Întrebări cu privire la sfârșitul vieții dintr-o perspectivă etic-creștină), luărilor de poziție ale Bisericii Evanghelice/Luterane, din Germania, cu privire la întrebări relevante din punct de vedere etic, cu precădere fiind vizate cele care se referă la sfârșitul vieții omului.

Un capitol important al Dialogului l-a constituit discuțiile purtate pe marginea referatelor, din care spicuesc câteva idei:

- Sfințenia Bisericii se întemeiază pe sfințenia lui Dumnezeu conform mărturiei scripturistice;

- Ambele Biserici și teologii mărturisesc sfințenia dăruită de Dumnezeu atât ca atribut esențial al Bisericii, cât și ca vocație a creștinilor;

- Sfințenia Dumnezeului Treime este dăruită Bisericii în Isus Hristos, care unește, în Persoana Sa, natura sfântă divină cu natura umană, cea din urmă, în baza comunicării însușirilor (*communicatio idiomatum*), fiind sfințită și desăvârșită;

- În ambele Biserici, Ortodoxă și Evanghelică, este trăită comuniunea bisericii pământești cu cea desăvârșită, a sfinților (*communio sanctorum*). Practica liturgică evanghelică, oglindită în Euharistie, cântece și rugăciuni,

și tradiția cultică a Bisericii Ortodoxe, în care invocarea sfinților ca mijlocitori, ocupă un loc aparte, reflectă acest adevăr;

- Un alt aspect important e faptul constatat că și tradiția evanghelică acceptă cinstirea sfinților, cu toate că în această tradiție sfinții nu au rol de mijlocitori către Dumnezeu, singurul Mijlocitor fiind Isus Hristos. Totuși, acceptarea cinstirii sfinților e un pas important făcut pe calea dobândirii unui limbaj comun pe această temă.

Dialogul s-a încheiat la Berlin, în ziua de 17 martie, unde delegațiile celor două Biserici au fost invitate la celebrarea a 40 de ani de la semnarea Concordiei de la Leuenberg, prin care Bisericele Evanghelice și Reformate au intrat în comuniune de slujire. Momentul a fost marcat printr-o slujbă festivă, care a avut loc în celebrul Dom din Berlin, în prezența a numeroși invitați, reprezentanți ai autorităților eclesiale și civile din Germania și din străinătate. Delegației române i s-a acordat, prin invitația specială de a participa la acest eveniment, onoarea cuvenită.

Într-o ședință comună, organizată în incinta Domului, la sfârșitul festivităților, cei doi președinți ai Delegațiilor, angajați în Dialog, au semnat Comunicatul final.

Aprecierile ținutei academice a referatelor, angajamentul responsabil în nuanțarea convergențelor, dar și a divergențelor, în cadrul discuțiilor, dorința unanimă de continuare a Dialogului au pus coroana pe un eveniment, care poate fi apreciat deopotrivă atât ca o realizare, cât și ca o speranță. Timpul va da, cu siguranță, măsura efortului depus și anvergura provocării!

Anii de formație – „Urcuș spre Stea” (II)

Ioan St. LAZĂR

(Cadrul dialogic: drumuri prin patrie, în plan real – în Vâlcea și București, precum și în imaginarul folcloric și artistic. Cei doi peregrini, Ioan și Gherman, cărora li se vor adăuga, temporar, prieteni sau cunoștințe. În zăriște, cu mai multe piscuri și văi, muntele Operei. În răstimpuri, rezonanțe muzicale ale peisajelor)

Ioan: – Da, am senzația că ne aflăm, cu această *Taină a melcului* astfel dezlegată, în cerul interpretării imaginii plastice și poetice a textului lui Antim Ivireanul, sau, mă rog, la nivelul „celest” al primelor două versuri antimieni. Alte interpretări sunt, poate, mai „terestre” (zic așa ca să păstrez o antinomie, dar neantagonică). Jean-Paul Clébert, în *Bestiar fabulos. Dicționar de simboluri animaliere*, precum și mai cunoscutii Jean Chevalier și Alain Gheerbrant, cu al lor celebru *Dicționar de simboluri* relevă o bogată funcționalitate simbolică a melcului, pe care n-ar epuiza-o nici un întreg volum; dominantă este semnificația de simbol al nașterii și renașterii, prezentă ca atare încă din preistorie în vestigiile funerare sau în diferite ritualuri agricole și de inițiere arhaice. Această semnificație este aplicabilă – după cum se vede – în diferite contexte și de aceea o regăsim și în legătură cu condiția călugărului. Melcul, ființa care iama se închide etanș în cochilia sa (uneori înghețând), iar primăvara revine în viață, simbolizează monahul și chilia sa, în care se închide „murind” lumii de afară și „înviind” lumii lăuntrice, spirituale, încât poate fi considerat – conform acad. Răzvan Theodorescu – simbol al morții și învierii monastice¹.

Gherman: – Relația dintre melc și stea – la care ziceam că a privit și a meditat de atâtea ori și ierodiaconul Vartolomeu

¹Răzvan Theodorescu, *Civilizația românilor între medieval și modern*, vol. II. București, Editura „Meridiane”, 1987, p. 101-102; v. și interpretarea lui Virgil Cândea, *Melcul, raza și steaua*, în: „Luceafărul”, București, XVI, 1973, nr. 2, p. 1; o interpretare originală a întregului ansamblu ce reprezintă stema lui Antim Ivireanul – v. la Luiza Marinescu, *Antim Ivireanul, mitropolitul cărturar*, în: „Lumina lumii”, revista de teologie și cultură. Râmnicu-Vâlcea, XVII, nr. 17, 2008, pp. 26-56, îndeosebi pp. 46-56.

– poate fi de natură inițiativă, deoarece coarnele lui ating, conturată evident de penița gravorului (care a fost Antim), o stea albă în șase colțuri și având mijlocul umbrit – ceea ce, în heraldică, reprezintă sigiliul lui Solomon și reprezintă, după J. Chevalier și A. Gheerbrant, o adevărată sumă a cunoștințelor din gândirea hermetică. Nu știm dacă Antim Ivireanul va fi fost inițiat în hermetismul creștin (probabil că da, cultura lui, manifestată în relațiile cu marii profesori greci de la Academia Domnească a lui Brâncoveanu, fiind de anvergură); este la fel de posibil să credem că steaua către care aspiră monahul este steaua călăuzitoare (la Betleem) către Mântuitorul lumii.

Gala Inaugurală a Fundației Mitropolitul Bartolomeu. Inaltpreasfinția Sa Bartolomeu și Cvartetul Transilvan pe scena Teatrului Național din Cluj, 2008.

I.: – Ai vorbit de relația dintre melc și stea, relație ascensională și inițiativă și de faptul că la ea va fi meditat de multe ori și ierodiaconul-poet Vartolomeu. Mie îmi vine să cred că această relație ascensională l-a și inspirat în primele poezii publicate de el, sub semnătura inițială Valeriu Anania, în revista „Gândirea”, exprimând un sens anabasic și catartec al existenței, al sufletului și al versului său, „în singurătățile senine” ale spiritului. Ascultă:

Suflete, te-am luat aici cu mine,
în singurătățile senine,
să nchinăm Stăpânului din stele
zvon din zvonul cânturilor mele.
(În singurătăți)

Gh.: – E parcă aceeași cântare Domnului întâlnită și în catrenul heraldic al lui Antim!

I.: – Sau: *Așa ne-om prinde'n dragostea suavă
și ne-om topi'n văpaia unui cânt
Și n'om mai ști de cer și de pământ,
ci de fiorul rătăcirii'n slavă.*
(Poem pentru suflet)

Gh.: – Într-adevăr, e parcă acel extaz mistic al monahului resorbit „în slavă”, ceea ce este și o modalitate expresivă pentru starea extatică a poetului iubind „a locui” (Hölderlin-Heidegger) înălțimile spirituale ... Scuză-mă, e nevoie să revin la Antim și ceea ce aș mai adăuga, printr-o interpretare mai aproape de „terestru” (cum ziceai), mai aproape de uman (zic eu), este că imaginea melcului aspirând către stea sugerează și condiția umană a lui Antim însuși, mai întâi „rob la turci”, deci o condiție mai mult decât umilă, și ajungând, apoi, la „înalta stepenă” de arhieru, chiar mitropolit al țării, cu acces la înțelesurile superioare ale dogmei creștine.

I.: – Într-un alt sens, oarecum, această imagine centrală din stema lui Antim Ivireanul (nu ne referim acum la celelalte elemente conexe) ilustrează simbolic și umilința creștină, care nu este o minimalizare / desconsiderare în sine a ființei umane devreme ce aceasta este în relație interioară cu lumina divină, care dă putere duhului său. Și poate că nu întâmplător ne-a venit în gânduri această precedentă a lui Antim, fiindcă și Bartolomeu Valeriu Anania, ca atâția alții, a îndurat, în închisorile politice, o stare de umilință, depășită însă prin credință și speranță în steaua izbăvitoare, umilință devenind stare de călire în duh, transformată în rezistență, demnitate și libertate interioară.

Gh.: – Această rezistență, demnitate și libertate interioară în duh va fi fost lucrativă și formativă încă din primele dețenții la care a fost sortit, la vârsta fragedei tinereți.

I.: – Anii de formație ... Wilhelm Meister, eroul lui Goethe, în primul *Bildungsroman*, se formează prin adaptare treptată (ucenicie, apoi călătorii) într-un mediu burghez incipient, căruia îi devine exponențial ...

Gh.: – Încercând, prin analogie, să vorbim despre *Bildungsroman*-ul vieții lui Bartolomeu Valeriu Anania, observăm că autorul s-a format în mai multe medii diferite: mediul copilăriei la țară, al adolescenței la oraș, în Capitală, apoi al studenției mereu întrerupte, la București, Sibiu, Cluj, apoi iar București, Sibiu...
(va urma)

Pr. IOAN MORAR, *Prințul marilor dileme*, Editura Ecclesia, Nicula, 2010, 250 p.

Cercetarea contemporană reușește adesea, prin imbinarea mai multor domenii de cercetare și printr-o analiză care înglobează cunoștințe bogate și variate, să pună la dispoziția cititorilor o serie de lucrări deosebit de interesante, care prezintă fațete insuficient reliefate ale unor opere de mare valoare pentru cultura universală.

Un astfel de demers, asiduu, dar încununat cu bune rezultate, după cum se poate vedea din cercetarea reflectată în opera sa, întreprinde părintele Ioan Morar, paroh în cetatea Gherlei, bogată în tradiție și istorie. Lucrarea sa, intitulată sugestiv „*Prințul marilor dileme*”, constituie o analiză amplă și bine documentată a capodoperei shakespeariene, *Hamlet*. Deși o lucrare de tinerețe a autorului, care a marcat finalul studiilor universitare la Institutul Teologic din Sibiu, lucrarea părintelui Ioan Morar umple un gol în cercetarea românească, lipsită de opere de referință privitoare la acest subiect. Autorul valorifică literatura de specialitate aferentă temei și prezintă „un prinț” văzut prin ochii unui slujitor al altarlui², ceea ce se constituie și într-un mare atu al cărții.

Volumul beneficiază de prefața vrednicului de pomenire Mitropolit Bartolomeu, care arată importanța și dificultatea unui astfel de demers și remarcă faptul că o astfel de lectură „se recomandă de la primele pagini” (p. 5). Ea mai are însă parte de un prefațator, a cărui opinie este însă postată de autor în subsolul părții introductive datorită valorii istorice și a calității

argumentative pe care o are. Aceasta este semnată de marele profesor de Teologie Morală, pr. arhid. Ioan Zăgărean, și este de fapt referatul său la teza de licență pe care trebuia să o susțină pe-atunci tânărul candidat. Sesizând importanța lucrării, atât prin subiectul de pionierat în cercetarea de până atunci, cât și prin volumul și profunzimea ei, acesta afirma: „De la început remarc faptul că lucrarea depășește cadrul unei simple teze de licență, atât prin extindere, peste 200 de pagini dactilografiate, cât și prin profunzimea analizei și complexitatea problemelor pe care le cuprinde” (p. 8).

Întrucât opera a avut un traseu spectaculos, de la statutul de teză de licență și până la cel de volum editat, fapt pentru care autorul ține să prezinte, în câteva rânduri, și modul în care lucrarea a fost respinsă de către comisia de examinare, motivația președintelui ei fiind aceea că nu are nicio legătură cu teologia. Subtitlul „*Cum un epilog poate deveni prolog*” (pp. 19-41), autorul prezintă avatarurile care au însoțit teza, cu un talent literar demn de cel mai bun best-seller.

Urmează apoi o subunitate cu rol argumentativ, în care este prezentată prima întâlnire cu autorul analizat, consumată în cadrul unei reprezentări teatrale. În urma acesteia, autorul își va asuma, după cum însuși spune, „rolul de apărător al tragicului personaj” (p. 44).

Lucrarea propriu-zisă debutează cu o prezentare biobibliografică a lui W. Shakespeare, care a oferit posterității capodopera intitulată „*Hamlet*”, în pandant cu istoriografia analizei hamletiene, autorul urmărind, pe de-o parte, receptarea și analizarea subiectului în literatura universală, iar pe de altă parte imaginea sa în istoria literaturii române (pp. 58, 70).

Opera continuă apoi cu analiza evoluției prințului și cu prezentarea principalelor sale caracteristici, pe care analistul le disecă cu precizia unui medic curant, conștient fiind de complexitatea personajului și de profunzimea gesturilor, trăirilor și relațiilor sale, după cum reiese din afirmații precum: „*la Shakespeare, ca de altfel la toți marii creatori, spațiile dintre rânduri sunt aproape la fel de încărcate ca și partea scrisă*” (p. 71).

Profilul moral al personajului este creionat prin prezentarea atitudinii sale în fața marilor dileme existențiale, prin

valorificarea calităților sale de filosof, precum și prin analiza virtuților de care dă dovadă (iertarea cavalească, etc) sau prin prisma acțiunilor sale (ca de exemplu, sinuciderea, care beneficiază de o profundă analiză - pp. 110-111).

Un loc aparte în cadrul operei îl ocupă cele patru monologuri celebre, în cadrul căreia este cuprinsă chintesența întregii opere, după cum ține să arate și autorul în lucrarea sa: „*Întregul complex Hamlet, cu acțiunile și ezitățile lui, cu împlinirile și eșecurile lui, cu crezul și cu filosofia lui, se regăsește concentrat în cele patru monologuri, considerate de întreaga critică literară, celebre*” (p. 97).

Între ele, cel care cuprinde chestiunea ontologică, prin care, „*Shakespeare a escaladat cea mai înaltă treaptă de filosofie*” (p. 108), are o deosebită valoare și profunzime întrucât monologul nu face altceva decât să rezume în mod general „*toate întrebările puse asupra ființei*” (pp. 108-109) și ridică trei mari probleme existențiale, circumscriind trei mari domenii, respectiv cel social, cel filosofic și cel religios (p. 139).

Lucrarea se prezintă sub aspectul analizei bibliografiei de specialitate din literatura universală (Pierre Larousse, W. Goethe, S. Freud, *Petofi Sándor*, Samuel Taylor, George Littelton, Thomas Carlyle), din cea românească (Mihnea Gheorghiu, Alexandru Paleologu, Tudor Vianu, Alice Voinescu, Ioan Zăgărean), dar și din cea a prezentării producțiilor cinematografice care au valorificat capodopera shakespeariană, ca fiind o analiză bine documentată și scrupulos realizată, dar și prin prisma evidențierii principalelor caracteristici ce definesc portretul moral al lui Hamlet. Lucrarea de față, dedicată unei povești ce este în același timp „*foarte complexă și nespuns de simplă*” (p. 146), constituie un volum de referință în cercetarea shakespeariană românească, aflată, din păcate abia la începuturi.

Ea reprezintă o lucrare de pionierat, realizată însă cu multă dăruire și cu mult profesionalism, ceea ce ne face să o recomandăm călduros iubitorilor marelui clasic englez, dar și celor care doresc să se delecteze cu o cercetare bine structurată.

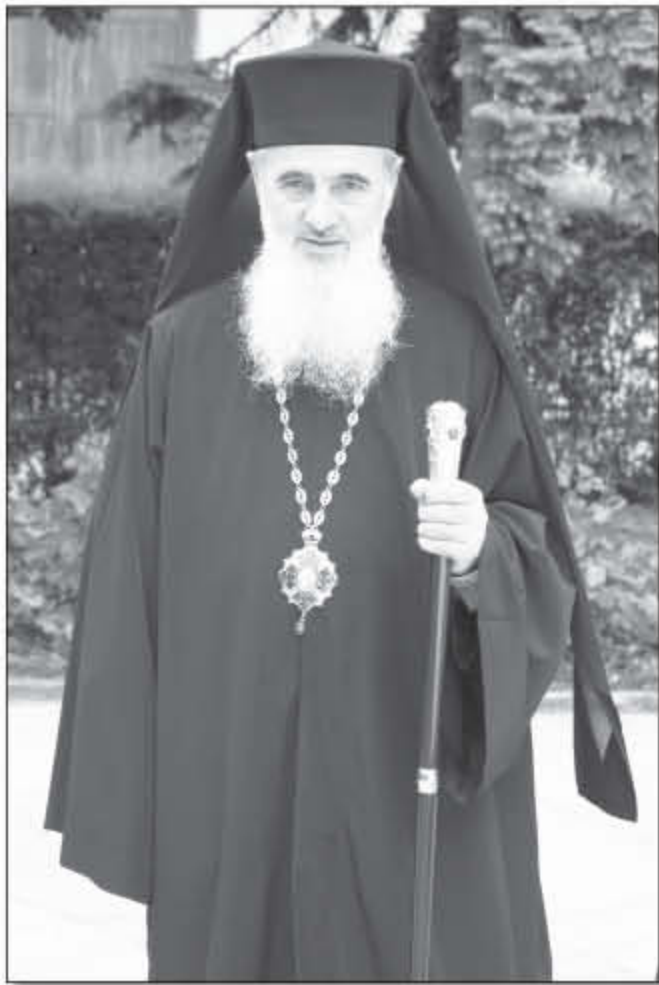
Juliu-Marius Morariu

¹Românească, pauperă, ce-i drept, constând din câteva studii și volume, și cea internațională.

²Luăm în considerare la faptul că finalizarea operei începută de studentul Ioan Morar și tergiversată de anumite împrejurări, precum se va vedea, poartă pecetea maturității și echilibrului unui vrednic slujitor al altarlui.

**PS EPISCOPUL
VASILE SOMESANUL**

Sâmbătă, 2 martie: În paraclisul „Sfinții Trei Ierarhi” oficiază Te Deum la deschiderea Olimpiadei județene pentru religie. În Catedrala Mitropolitană, oficiază slujba botezului pruncului Cristian Călin. În biserica parohiei Sărata, prot. Dej, oficiază botezul pruncului Mihai Gorgan, fiul părintelui Dan și al preteșei Cristina.

Duminică, 3 martie: Oficiază slujba sfințirii picturii și Sfânta Liturghie în biserica din parohia Vălișoara, prot. Cluj I și hirotesește într-un iconom pe preotul paroh Paul Mihai Ranta.

Martți, 5 martie: Împreună cu membrii grupului Bisericii Evanghelice din Stuttgart, condus de dl. Flotow, vizitează Centrul de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca inițiat de Arhiepiscopia Ortodoxă Română Cluj-Napoca.

Joi, 8 martie: La Casa de Cultură a Studenților din Cluj-Napoca participă la spectacolul folcloric al Ansamblului artistic Dor Transilvan al Regiei Autonome de Transport Public din Cluj-Napoca în beneficiul Centrului de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca.

Sâmbătă, 9 martie: În Biserica Studenților din Hașdeu, oficiază slujba botezului copiilor Tatiana Ursu și Matei Rusu. În paraclisul „Sfântul Stelian” din Cluj-Napoca oficiază botezul pruncului Maxim Ioan Brandabula.

Duminică, 10 februarie: Slujește Sfânta Liturghie în biserica „Sfântul Toma”, din Cluj-Napoca.

Martți, 12 martie: În sala Auditorium Maximum din Cluj-Napoca participă la Concertul Fundației „Mitropolitul Bartolomeu”.

Joi, 14 martie: Oficiază slujba Vecerniei în biserica „Sfântul Evanghelist Matei” din Cluj-Napoca și citește molitfa de 40 de zile pentru preteasa Alina Andreica.

Sâmbătă, 16 februarie: În Capela „Sfântul Evanghelist Luca” din Cluj-Napoca oficiază botezul pruncii Maria Antonia Zăgreanu.

Duminică, 17 martie: Slujește Sfânta Liturghie în Catedrala Mitropolitană. Oficiază Sfântul Maslu în biserica din filia Tăuți, prot. Cluj I.

Luni, 18 martie: Seara, slujește la Catedrala Mitropolitană și ține o scurtă meditație.

Miercuri, 20 martie: Slujește Liturghia Sfântului Grigorie Dialogul în biserica Studenților din Campusul Hașdeu.

Joi, 21 martie: Se întâlnește cu Prof. h. c. Hertman Schmatman. Oficiază Sfântul Maslu la Spitalul de Recuperare.

Sâmbătă, 23 martie: La Mănăstirea „Sfânta Ana” - Rohia, împreună cu preasfințitul Arhiepiscop-vicar Justin Sigheteanul slujește Sfânta Liturghie și parastasul de 40 de zile pentru vrednicul de pomenire Arhimandritul Serafim Man.

Duminică, 24 martie: Slujește Sfânta Liturghie în biserica „Adomirea Maicii Domnului” din cartierul Mănăștur.

Luni, 25 martie: În sobor de arhierie slujește Sfânta Liturghie în Catedrala Mitropolitană și la sfințirea Crucii de pe

cupola paraclisului „Sfântul Nicolae” al Campusului Teologic „Nicolae Ivan” din Cluj-Napoca.

Martți, 26 martie: În capela din Someșeni, oficiază slujba înmormântării credinciosului Oniga Vasile.

Miercuri, 27 martie: Slujește Sfântul Maslu în biserica din Someșul Rece, prot. Huedin.

Joi, 28 martie: La Cercul Militar din Cluj-Napoca participă la lansarea cărții „Eroii se răsucesc în mormânt”, Cluj-Napoca, 2013.

Vineri, 29 martie: Oficiază în localitatea Râșca Transilvană slujba înmormântării credinciosului Avram Toderici. Oficiază Sfântul Maslu în biserica Viile Tecii, prot. Bistrița.

Duminică, 31 martie: Slujește Sfânta Liturghie în biserica „Înălțarea Domnului” din Cluj-Napoca și slujba botezului pruncului Robert Ștefan. Oficiază Sfântul Maslu în biserica din localitatea Sălicea, prot. Cluj I.

**Pelerinaj în Israel cu Eilat
la Marea Roșie
8-16 mai 2013**

Ziua 1: Plecare din Cluj-Napoca în data de 7 MAI 2013 la ora 22.30 și sosire la București la ora 8.00 dimineața în data de 8 Mai 2013, Decolare 10.50 din București, sosire pe Aeroportul Ben Gurion în jurul orei 13.35. Deplasare la Halfa unde vom vizita Biserica Stella Maris (Peștera Sf. Prooroc Ilie), Grădina persane terasate ale Templului Bahai (privire din punctul de panoramă). Cină și cazare în Tiberias la Hotel de 4*.

Ziua 2: Mic dejun. Vizitarea ruinelor orașului Capernaum, Tabgha - biserica ce amintește de hrănirea a 5.000 de oameni cu 5 pâini și 2 pești, Biserica Sf. Petru (repunerea Sf. Petru în rândul Apostolilor), Muntele Ferisirilor, Râul Iordan. Opțional, în funcție de timp, plimbare cu o copie a Bărcii lui Iisus pe apele Mării Galilei. Nazareth (vizitarea Bisericii ortodoxe Sf. Gavril, a Bisericii catolice Buna Vestire). Ajungem apoi la Cana Galileei unde se vizitează Biserica minunii transformării apei în vin. Cină și cazare în Tiberias la Hotel de 4*.

Ziua 3: Mic dejun. Muntele Tabor pentru a vizita Biserica Ortodoxă „Schimbarea la Față”. Manastirea Sf. Gherasim de la Iordan. Qumran (locul unde s-au găsit celebrele manuscrise de la Marea Moartă unde se află Centrul Ahava, pentru cei ce doresc să cumpere cosmetice) și la țărnuț Mării Moarte. Cină și cazare în Bethlehem la Hotel de 4*.

Ziua 4: Mic dejun. Plecăm spre Ein Karem unde se vizitează Biserica Nașterii Sf. Ioan Botezătorul și Izvorul Sf. Feclioare Marla. Muntele Sion - vom vizita: Foașorul „Cina cea de Taină”; Mormântul Proorocului David și Biserica Adormirii Maicii Domnului. Deplasare la Zidul Plângerii. Mănăstirile Sf. Teodosie și Sf. Sava; Câmpul Păstorilor; Grota Laptelui, Biserica Nașterii Domnului Iisus Hristos, Biserica catolică Sf. Ecaterina. Cină și cazare în Bethlehem la Hotel de 4*.

Ziua 5: Mic dejun. Muntele Măslinilor unde vom vizita: Biserica Înălțării; Mănăstirea Pater Noster („Tatăl nostru”), Mănăstirea „Domnus Flevit” („Domnul a plâns”), Grădina Ghetsmani și Biserica Nașterii. Mormântul Maicii Domnului și Grota Trădării. Intrăm în Cetatea Ierusalimului pe poarta Sfântul Ștefan și vizitarea casei în care a locuit Sf. Feclioară Maria în Cetatea Antonia. Parcurgem Via Dolorosa (Calea Crucii), cu cele 14 opriri ale lui Iisus, ajungând la Biserica Sfintei Învieri (cu Golgota, Platra Ungerii, Sfântul Mormânt, locul unde s-a găsit Sfânta Cruce). Vizită la Așezământul Românesc de la Ierusalim. Cină și cazare în Ierusalim la Hotel de 4*.

Ziua 6: Biserica și căminul românesc de la Ierihon și pustia Quarantaniei. Continuăm drumul la Hozeva și vizităm Mănăstirea cu moaștele Sf. Ioan Iacob Românul de la Neamț. Trecem pe lângă Qumran (vechiul centru al Esenienilor), cu o scurtă oprire la magazinul de produse cosmetice de la Marea Moartă. Programul zilei se încheie cu intrare gratuită la ștrandul Chibutzului Kalla și baie în apa sărată a Mării Moarte. Cină și cazare în Ierusalim la Hotel de 4*.

Ziua 7: Mic dejun. Marea Moartă-Optional după dorință oprire și baie în Stațiunea Ein Bokek. Continuăm spre Eilat-Stațiune de renume mondial la Marea Roșie. Cazare și cină Hot. 4* în Eilat.

Ziua 8: Mic dejun. Tur EILAT de litoral cu autocarul. Opțional deplasare și vizita la Observator (15-20 EUR). Coborâre sub apă în inima insulelor de corali cu sute de specii de pești multicolori. Opțional plimbare cu vaporul cu fundul de sticlă Eilat (15 EUR). Baie și program liber într-o Stațiune de vis... Cină și cazare hotel de 4*.

Ziua 9: Mic dejun, Deplasare la Lod-antica Lida, unde se află biserica și mormântul Sf. Gheorghe.

JAFFA, cu biserica Sf. Mihail și biserica catolică Sf. Petru. Continuăm la Aeroportul Ben Gurion pentru decolare ora 18:00 și aterizare la ora 20:35 în București.

PREȚ: 920 EUR

Pretul include: -Bilet de avion cu taxe de aeroport incluse; -Asistență în aeroport la sosire și plecare; -8 nopti servicii de hotel 4* : 2 nopti în Tiberias + 2 nopti Bethleem + 2 nopti Ierusalim; + 2 nopti Eilat; -tururile zilnice și intrările incluse; -Taxi Tabor și Sf. Sava; -2 mese pe zi zilnic (buffet suedez), conform programului; -intrare liberă la obiectivele din program; -autocar modern cu aer condiționat, conform programului; -ghid atestat de ministerul turismului în limba română specializat în acțiuni turistice și pelerinaje; -preot însoțitor Pr. Marcel Andreica - Cluj-Napoca

Pretul nu cuprinde: -30 EUR tips, se achită la fața locului în Israel; asigurarea medicală; -transportul Cluj- aeroportul Henri Coandă București

**Pelerinaj la mănăstirile
din Dobrogea
16 - 20 mai 2013 (joi-luni)**

Ziua 1: (Joi) Cluj-Napoca - Sighișoara - Brașov (Șcheii Brașovului - prima școală românească, Biserica Neagră) - Întorsura Buzăului (Barajul de la Siriu) - Mănăstirea Ciolanu - Berca (Vulcanii noroioși) - Mănăstirea Rătești - Sărata Monteoru (cazare pensiune).

Ziua 2: (Vineri) Buzău (Catedrala episcopală nouă și veche, muzeul episcopiei) - Brăila (biserica grecească) - Trecerea cu Bacul la Smârdan - Măcin - Mănăstirea Cocoș - Basilica Paleocreștină de la Niculițel - Mănăstirea Saon - Mănăstirea Celic Dere (cazare);

Ziua 3: (Sâmbătă) Tulcea (Acvariul) - croazieră în Delta Dunării (aprox. 50-80 lei) - Tulcea (cazare pensiune)

Ziua 4: (Duminică) Mănăstirea Sf. Maria Techirghiol - Bisericelele rupestre de la Basarabi - Cetatea Adamclisi și Monumentul Triumfal - Mănăstirea și Peștera Sfântului Apostol Andrei - Mănăstirea Derwent (cazare);

Ziua 5: (Luni) Mănăstirea Derwent - Trecerea cu bacul la Călărăși - București - Mănăstirea Cernica - Brașov - Cluj-Napoca.

PREȚ: 565 LEI

Pretul include: Transport cu microbus; 2 cazări la pensiuni și 2 la mănăstiri; 1 mic dejun, 1 cină și 1 prânz; ghidaj și asistență religioasă

Pretul nu include: - cele 2 treceri cu bacul (20 lei); - croaziera în Delta Dunării

Înscrieri, detalii și informații suplimentare puteți obține la sediul Centrului de Pelerinaje Renașterea, din Piața Avram Iancu nr. 2., la Dl. Cristian Moldovan. Tel: 0723-583822; 0264-431020; e-mail: pelerinaje@mitropolia-clujului.ro sau moldovandumitru@yahoo.com.

ÎPS ARHIEPISCOPUL SI MITROPOLITUL ANDREI

În fiecare luni, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare miercuri și vineri, între orele 8.00 și 10.00, predă cursul de Spiritualitate pentru studenții din anii III și IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În fiecare miercuri, între orele 16.00 și 18.00, predă cursul de Spiritualitate pentru masteranzii Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

În fiecare miercuri, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertziene”, pentru postul de radio „Re-nașterea”.

În fiecare miercuri și vineri, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

1 martie: În drum spre Salzburg, vizitează Mănăstirea „Mariapöcs” din Ungaria și Mănăstirea „Melk” din Austria.

2 martie: În Aula Magna a Universității, participă la ședința anuală a membrilor Academiei de Științe și Arte din Salzburg. Este însoțit de Domnul Sorin Călea, directorul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, și de Domnul Paul Siladi, directorul postului de radio „Renașterea”.

3 martie: Săvârșește Sfânta Liturghie în Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca. Rostește cuvântul de învățătură. Premiază elevii participanți la olimpiada de religie, faza județeană. Slujește la Vecernie, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză în Catedrala Mitropolitană.

4 martie: În capela Seminarului Teologic, participă la instalarea Arhimandritului Samuel Cristea, în funcția de duhovnic. Rostește un cuvânt de învățătură.

5 martie: Prezidează comisia de examinare a candidaților pentru ocuparea postului de preot slujitor pentru biserica Sfântul Dimitrie Izvorătorul de Mir, din cartierul clujean Gheorgheni. Vizitează șantierul de construcție a bisericii Sfântul Ioan Gură de Aur, din cartierul clujean Mănăștur.

6 martie: La Muzeul Etnografic al Transilvaniei, participă la vernisajul expoziției „Concepte în arta bizantină”, organizată de grupul „Sf. Ioan Damaschin”, cu ocazia celei de-a IX-a ediție a Zilelor Artei Bizantine. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

7 martie: În Aula „Nicolae Ivan”, examinează doctoranzii la disciplina Morală și Spiritualitate. În sala de festivități a Centrului „Sfântul Apostol Andrei” din Beclean, participă la spectacolul de operetă susținut de grupul „Anatolis” din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de domnul Valentin Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

8 martie: În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie și slujește la Acatistul Buneivestirii.

9 martie: Săvârșește Sfânta Liturghie în biserica parohiei Hălmășu, protopopiatul Beclean. Rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește diacon pe domnul Traian Zaharie Todoran. Acordă părintelui paroh, Vasile Motogna, distincția de iconom. Este însoțit de P.C. Pr. Vasile Stanciu, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

10 martie: În sobor de arhierii, având în frunte pe Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, săvârșește Sfânta Liturghie în Catedrala Arhiepiscopală din Buzău. Participă la solemnitățile întronizării Preasfințitului Părinte Ciprian, în demnitatea de Arhiepiscop al Buzăului și Vrancei. Este însoțit de P.C. Pr. Vasile Stanciu, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

11 martie: Prezidează comisia de examinare a candidaților pentru ocuparea postului de preot paroh la parohia nou-înființată, „Sfântul Marcu” din Florești.

12 martie: În biserica parohiei Turda-capelă I, oficiază Taina Sfântului Botez pentru Andrei Cristian Simonca, fiul părintelui Florian Simonca, de la Centrul social „Sfânta Irina” din Turda. Rostește un cuvânt de învățătură. În sala „Auditorium Maximum” a Casei Universitare, participă la concertul anual al Fundației „Mitropolitul Bartolomeu”. Rostește o alocuțiune.

13 martie: În biserica din Crăciunelul de Sus (jud. Alba), oficiază slujba de înmormântare a credincioasei Victoria Goga, mama părintelui paroh de la biserica „Sf. Apostol Toma” din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt de învățătură.

14 martie: În Aula „Nicolae Ivan”, participă la deschiderea concursului „Dumitru Stăniloae”, faza mitropolitană. Rostește un cuvânt de binecuvântare. În biserica din localitatea Someșul Rece, protopopiatul Huedin, oficiază Taina Sfântului Botez pentru Luca Ștefan Ștefăniță, fiul preotului paroh. Rostește un cuvânt de învățătură. Vizitează șantierul Campusului Teologic „Nicolae Ivan”. În biserica din localitatea Tiocu de Sus, protopopiatul Gherla, oficiază Taina Sfântului Botez pentru Teodor Mamolea, fiul preotului paroh Dumitru Mamolea. Rostește un cuvânt de învățătură.

15 martie: Vizitează Mănăstirea „Sfânta Maria Magdalena” din localitatea Oarța de Sus, județul Maramureș. În parohia Ungureni, din Țara Lăpușului, județul Maramureș, oficiază o slujbă de pomenire pentru Ana Buda, mama părintelui inspector eparhial Nicolae Buda. Rostește un cuvânt de învățătură.

16 martie: În biserica „Sfânta Treime” din Cluj-Napoca, oficiază Taina Sfântului Botez, pentru pruncul Cezar Ioan Vasinca. Rostește un cuvânt de învățătură. În biserica „Schimbarea la Față” din Cluj-Napoca, oficiază Taina Sfintei Cununii, pentru tinerii Marina Marilena și Tudor Traian Bojiță.

Mitropolitul Andrei și Preasfințitul Efrem al Seleuciei (Patriarhia Antiohiei), întâmpinați la Prundul Bârgăului, 24 martie, 2013

Rostește un cuvânt de învățătură. Asistă la Vecernie și slujește Litia în Catedrala Mitropolitană.

17 martie: În biserica din Comlod, protopopiatul Bistrița, rostește o rugăciune de binecuvântare a picturii și săvârșește Sfânta Liturghie. Rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot pe diaconul Traian Zaharie Todoran, pe seama parohiei Cubleșul Someșan. Este însoțit de domnul Valentin Vesa, secretar eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. Slujește la Vecernie, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză în Catedrala Mitropolitană.

18 martie: Slujește Pavecernița Mare și Canonul Sfântului Andrei Criteanul în biserica cu hramul „Buna Vestire”, din cartierul clujean Iris. Rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de domnul Valentin Vesa, secretar eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

19 martie: În parohia Oarța de Sus, județul Maramureș, oficiază slujba înmormântării pentru credinciosul Alexandru Andreicuț. Rostește un cuvânt de învățătură. Slujește Pavecernița Mare și Canonul Sfântului Andrei Criteanul în biserica cu hramul „Sfântul Mare Mucenic Gheoghe”, din cartierul clujean Gruia. Rostește un cuvânt de învățătură.

20 martie: Face o vizită în cartierul „Terra” din localitatea Florești, în vederea construirii unei noi biserici. Slujește Pavecernița Mare și Canonul Sfântului Andrei Criteanul în biserica mănăstirii Florești. Rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de P.Cuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului. Vizitează șantierul Campusului Teologic „Nicolae Ivan”.

21 martie: Slujește Pavecernița Mare și Canonul Sfântului Andrei Criteanul în Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca. Susține prima conferință din cadrul serilor duhovnicești organizate de A.S.C.O.R. în perioada Postului Mare a acestui an.

22 martie: La ceas de seară, în capela Seminarului Teologic Ortodox, slujește Sfânta Liturghie a Darurilor mai înainte sfințite. Rostește un cuvânt de învățătură.

23 martie: Primește la Reședință pe Preasfințitul Părinte Efrem de Seleucia (Damasc, Siria). Împreună, vizitează muzeul arhiepiscopiei situat la demisolul Catedralei Mitropolitane și Mănăstirea Nicula. Împreună cu PS Efrem, slujește Vecernia în biserica „Sfinții Trei Ierarhi” din Bistrița. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

24 martie: Împreună cu PS Efrem, săvârșește Sfânta Liturghie în biserica „Sfântul Ierarh Nicolae” din Prundu Bârgăului, protopopiatul Bistrița. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Premiază pe elevii câștigători la Olimpiada de Religie, faza județeană. Este însoțit de P.C. Pr. Iustin Tira, vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. Primește la Reședință pe PS Petroniu, Episcopul Sălajului. Împreună cu PS Efrem de Seleucia și PS Vasile Someșeanul, asistă la Vecernie și Litie, oficiate de PS Petroniu, Episcopul Sălajului. Primește la reședință pe ÎPS Timotei, Episcopul Aradului și pe PS Iustin Sigheteanul, Arhiepiscopul Vicar al Episcopiei Maramureșului și Sălajului.

25 martie: Primește la Reședință pe PS Evloghie, Episcop de Adrianopol (Bulgaria). Cu prilejul hramului Mitropoliei, alături de ÎPS Timotei, Episcopul Aradului, PS Efrem, Episcop de Seleucia, PS Evloghie, Episcop de Adrianopol, PS Petroniu, Episcopul Sălajului, PS Vasile Someșeanul, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului și PS Iustin Sigheteanul, Arhiepiscop Vicar al Episcopiei Maramureșului și Sătmăruului, săvârșește Sfânta Liturghie în Catedrala Mitropolitană. Rostește un cuvânt de învățătură.

Premiază câștigătorii la concursul „Dumitru Stăniloae”, faza mitropolitană. Împreună cu PS Evloghie, PS Efrem și PS Vasile Someșeanul, săvârșește slujba de sfințire a Crucii de pe cupola capelei noului sediu al Facultății de Teologie. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Vizitează biserica cu hramul „Sfântul Apostol Toma” din Cluj-Napoca.

26 martie: Împreună cu PS Evloghie și PS Efrem, vizitează Mănăstirea „Buna Vestire” de la Cheile Cibului, județul Alba. Împreună cu PS Efrem, vizitează Mănăstirea „Mihai Vodă” din Turda și biserica „Sfânta Treime” din Cluj-Napoca.

27 martie: Acordă un interviu postului de televiziune TVR 3. În Catedrala Mitropolitană, asistă la Pavecernița Mare.

28 martie: În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează comisia examenului de capacitate preoțască. În sala de festivități a Cercului Militar, participă la lansarea cărții „Eroii se răsucesc în mormânt” a doamnei Maria Buruiană. Rostește o alocuțiune. Este însoțit de domnul Valentin Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

29 martie: În capela Centrului Eparhial, acordă duhovnicia părintelui Traian Zaharie Todoran, de la parohia Cubleșul Someșan. La ceas de seară, slujește Sfânta Liturghie a Darurilor mai înainte sfințite, în biserica parohiei Șieu-Odorhei, protopopiatul Beclean. Rostește cuvântul de învățătură. Acordă părintelui paroh, Alexandru Dorel Buia, distincția de sachelar. Este însoțit de domnul Valentin Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

30 martie: Săvârșește Sfânta Liturghie în parohia Panceu, protopopiatul Dej. Rostește cuvântul de învățătură. Acordă părintelui paroh, Peter Marius Gabriel, distincția de sachelar. Oficiază o slujbă de pomenire pentru vrednicul de pomenire Arhiepiscop Teofil Herineanu, fost slujitor în această parohie și pentru ceilalți preoți slujitori mutați la Domnul. Este însoțit de P.C. Pr. Cristian Baci, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. Asistă la Vecernie și slujește la Litie în Catedrala Mitropolitană.

31 martie: Săvârșește Sfânta Liturghie în biserica din Ohaba, județul Alba. Rostește cuvântul de învățătură. Oficiază slujba parastasului la împlinirea a cinci ani de la mutarea la Domnul a vrednicului de pomenire Episcop Ioan al Oradiei, Bihorului și Sălajului. Slujește la Vecernie, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză în Catedrala Mitropolitană.

Harul Cununii și viața duhovnicească a soților

Pr. Grigore Dinu Moș

In zilele noastre, puțini dintre cei căsătoriți la Biserică au conștiința și simțirea reală a harului dumnezeiesc. Etapele harului și modul în care acesta lucrează în familia creștină le sunt multora necunoscute. De aceea viața creștinilor căsătoriți se cufundă adeseori în mediocritate și deznădejde, rămânând doar la măsura unei supraviețuiri spirituale, în ciuda faptului că Hristos a venit ca oile Sale „să aibă viață și să o aibă din belșug” (Ioan 10, 10).

Pentru limpezirea înțelegerii noastre am folosit ca repere viziunea părintelui Michel Philippe Laroche asupra Tainei Căsătoriei și cea a arhimandritului Sofronie Saharov cu privire la etapele vieții ascetico-mistice, aplicate însă aici în mod particular vieții celor căsătoriți. Potrivit trăirii filocalice cele trei stadii ale vieții duhovnicești sunt: purificarea, iluminarea și îndumnezeirea, trepte privite din perspectiva omului care urcă spre Dumnezeu. Dacă privim din perspectiva harului care coboară spre om, atunci putem face următoarea împărțire echivalentă: prima etapă a harului: a convertirii, a sporirii duhovnicești grabnice și cu ușurință, a „primăverii” credinței, a harului primit gratuit și nemeritat, asemenea unei „mamone” nedrepte; a doua etapă, a retragerii harului, perioadă crucială pentru auto-determinarea liberă a omului de a rămâne sau nu cu Dumnezeu; și ultima etapă, a revenirii depline și definitive a harului.

Potrivit părintelui Sofronie, vederea propriului păcat și cunoașterea neputinței proprii prin retragerea harului constituie în mod paradoxal prima experiență a iluminării și începutul vederii lui Dumnezeu.¹ Această identificare parțială a etapei iluminării cu faza retragerii harului oferă o negrăit de mare nădejde omului contemporan atât de greu încercat de ceea ce el percepe a fi „absența” lui Dumnezeu din viața sa și din lume, iar în mod particular în crizele sau „uscăciunea” vieții conjugale.

Retragerea harului nu este însă o părăsire totală, ci o alternanță continuă între plecarea și revenirea harului, având

pentru om finalitatea pedagogică a însușirii smereniei, fără de care harul nu poate rămâne în om. Pentru parcurgerea acestui stadiu este necesar ca omul să înfăptuiască prin voință și prin nevoița sa ceea ce harul i-a arătat în prima etapă. După cum arăta Sfântul Siluan, ceea ce harul ne-a învățat o dată trebuie să facem toată viața.

Această dinamică a harului în cele trei etape ale vieții duhovnicești se răsfrânge asupra devenirii și calității iubirii celor căsătoriți de-a lungul vieții lor. După cea dintâi etapă a „îndrăgostirii” – în care cel iubit constituie viața celui ce iubește, urmează perioada mai îndelungată și mai anevoioasă, în care iubirea este încercată, unde apar o mulțime de ispite, o viață de monotonie și uzură. Mulți, neînțelegând stadiul duhovnicesc în care se află, ajung să cadă din iubire și chiar să se despartă. Hristos însă, prin îndemnul la pocăință și răbdare, ne povățuiește să înțelegem sensul acestor încercări fără de care dragostea omenească nu se luminează și nu dobândește calitatea iubirii dumnezeiești. Numai trăind prin credință omul poate parcurge această perioadă de încercare și să ajungă la limanul celei de a treia etape în care harul lui Dumnezeu nu mai părăsește familia, ci o transformă într-o familie sfântă.

Menținerea vie și curată a iubirii, dăruită ca arvună a unui mare har, presupune cea mai înaltă asceză: în primul rând atenția la celălalt, la nevoile, durerile și bucuriile lui, la unitatea sa ipostatică; preocuparea de a valoriza lucrurile aparent mărunte ale vieții în duhul slujirii față de celălalt; a fi atent la cuvintele rostite, a nu vorbi deșert și ușuratic, a nu transforma familia într-un loc al familiarității obraznice, al îndrăznelii păcătoase. Nici legătura trupească nu trebuie să rămână în afara harului, a rugăciunii, a conștientizării prezenței lui Dumnezeu.

Pe lângă participarea la Tainele și cultul Bisericii, un mijloc esențial de împărtășire de harul Cununii îl constituie rugăciunea împreună a soților, act esențial de credință și comuniune. Fără harul Cununii, asimilat prin rugăciune, „bărbatul și femeia pot fi împreună, dar niciodată uniți.”² Fidelitatea față de un unic soț/soție mărturisește fidelitatea față de Unul Dumnezeu, iar în chipul celui alt harul Cununii dă putința de a desluși pe Hristos Însuși,³ care unifică în Sine familia ca pe o „mică biserică”.

În Taina Cununii soții își aparțin unul altuia prin Hristos, în afara Cărții nu poate exista nici o unire, scopul prim al căsătoriei creștine fiind deci slujirea și urmarea lui Hristos, în Biserică.⁴ Fără această conștiință, familia devine „cuplu”, determinat biologic și sociologic, supus degradării și descompunerii în orizontul deznădăjduit al lumii secularizate.

Frumusețea duhovnicească a căsătoriei se vedește și prin aceea că de multe ori harul nu e dat soțului / soției în mod direct, ci prin celălalt, pe măsura credinței, smereniei și rugăciunii lui. De asemenea, porunca de a iubi pe toți oamenii trece la cei căsătoriți prin iubirea deplină a celui alt. Adică numai iubindu-ți deplin soțul/soția vei putea să-i iubești pe toți ceilalți oameni. În soț/soție ne e dată într-un mod unic umanitatea, cu darurile și potențialitățile ei extraordinare, dar și cu defectele și imperfecțiunile ei.

Un mare dar duhovnicesc este de a-l vedea pe celălalt prin ochii lui Dumnezeu, adică cu o bunătate și încredere ce îi insuflă puterea de a-și înnoi și îmbunătăți viața. „Prea adesea oamenii se privesc unii pe alții cu ochi întunecați, lipsiți de lumina harului. Cel care își judecă aproapele (în acest caz soțul) este un asasin sufletesc. Judecarea aproapei e cu siguranță păcatul cel mai răspândit pe fața pământului, cel mai devastator și cel mai puțin cunoscut, căci prea puțini sunt aceia care își dau seama că judecă – într-atât această patimă a devenit o a doua natură. Și e chiar patima care cel mai adesea duce cuplul la piere.”⁵

Privirea iubitoare e profetică, adică îl vede pe om în plenitudinea potențialității sale, așa cum Însuși Creatorul îl vede. Această vedere profetică e dăruită adeseori anticipat, ca o intuiție, chiar de la primele întâlniri ale celor îndrăgostiți. În acest sens, este mai corect a spune că nu îndrăgostiții sunt orbi, ci ceilalți din afară, care judecă și cântăresc lucrurile „obiectiv”. Însă această vedere unică a soților care se iubesc este în același timp o promisiune ce nu se va putea realiza decât cu mari eforturi din partea amândurora. Confundarea stării de har a începutului vieții lor, când au trăit arvuna desăvârșirii lor potențiale, cu starea lor reală care e încă neschimbată în fondul ei, duce adesea la decepții și deziluzii cumplite,⁶ de aceea e important să cunoaștem cele trei etape duhovnicești în viața de familie și să prețuim lucrarea harului în fiecare moment al vieții noastre. Atunci creștinul căsătorit, conlucrând mereu cu harul Cununii și a celorlalte Taine, se va maturiza duhovnicește ajungând în perioada a treia a harului, când acesta nu îl mai părăsește, ci aduce deplină armonie în familie, transformând-o pe aceasta într-un „cer pământesc”, izvor de viață și de bucurie.

¹ Arhimandritul Sofronie, *Nașterea într-o Împărăție cea neclătită*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2003, p. 263.

² Michel Philippe Laroche, *Un singur trup. Aventura mistică a cuplului*, Editura Amarcord, Timișoara, 1995, p. 16.

³ Ibidem.

⁴ Ibidem, p. 22.

⁵ Ibidem, p. 31.

⁶ Ibidem, p. 68.

EDITURA RENAȘTEREA

OFERTE:

CARTE DE RUGĂCIUNI PENTRU FOLOSUL ORICĂRUI CREȘTIN (SCRIS NORMAL) (varlanta IPS Bartolomeu Anania)
interior la 2 culori, coperta tare roșie
386 pag., format 110x145 mm.
Preț 17 LEI.

CARTE DE RUGĂCIUNI PENTRU FOLOSUL ORICĂRUI CREȘTIN (SCRIS NORMAL) (varlanta IPS Andrei Andreicuț)
interior la 2 culori, coperta tare, neagră
350 pag., format 110x145 mm.
Preț 15 LEI.

CUVINTELE BĂTRÂNILOR Părintele Dionysios Tatsis
100 pag., format 135x210 mm.
Preț 7 LEI.

PORUNCĂ ȘI LIBERTATE. PRELEGERI DE MORALĂ ORTODOXĂ Mitropolitul Nicolae Mladin
352 pag., format 145x210 mm.
Preț 18 LEI.

VIAȚA ȘI PARACLISUL SĂNTULUI MARE MUCENIC DIMITRIE, IZVORĂTORUL DE MIR
50 pag., format 110x145 mm.
Preț 2,5 LEI.

SĂPTĂMÂNĂ PATIMILOR
122 pag., format 145x146 mm.
Preț 4,5 LEI.

COMITETUL DE REDACȚIEI

Președinte:
IPS Arhiepiscop și Mitropolit ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:
PS Episcop vicar VASILE SOMEȘANUL

Membri:
Consilier cultural Pr. Bogdan Ivanov, Conf. dr. Radu Preda,
Pr. Vasile Stanciu, Pr. Liviu Vidican-Manci

Director:
Pr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea • Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca • Telefon / Fax 0264-59.96.49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista@renasterea-cluj.ro

CUI (CF) 4547095

IBAN: RO79RNCB0106026604400017 BCR Cluj (Revista RENAȘTEREA)

ISSN: 1223-4455

Redactor responsabil:
Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Delia-Maria Kerekes

DIFUZAREA:
Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI
Pr. Ioan Bizău, Elena Chirceș, Doina Curticăpeanu, Pr. Ioan Ică sr.,
Cezar Login, Pr. Grigore Dinu Moș, Marcel Munteanu,
Protos. Simeon Pinteș, Aurel Sasu,
Paul Siladi, Nicolae Turcan

Foaie editată de Asociația Studenților Creștini Ortodocși Români, filiala Cluj-Napoca

Înainte, dar și în timpul Postului Mare, ASCOR Cluj antrenează tinerii în activități cultural-filantropice

L prima tabără de primăvară, agapă de lăsatul secului, vizitarea bătrânilor de la azil, participarea la marșul împotriva avortului, toate acestea au fost organizate de Asociația Studenților Creștini Ortodocși (ASCOR) filiala Cluj-Napoca înaintea, dar și în primele săptămâni din Postul Mare.

Pentru tinerii din cadrul asociației orice eveniment cultural sau filantropic este mai întâi de toate un bun prilej de a fi în comuniune, de a se cunoaște și de a se bucura împreună. De aici încolo, toate se desfășoară sub sceptrul dragostei, al dăruirii și al implicării responsabile.

De exemplu, ca să nu mai fie loc de amintiri grele din perioada pre și post sesiune, imediat după încheierea capitolului „examene”, membrii din conducerea ASCOR au invitat tinerii studioși să iasă în sânul naturii la o cabană din localitatea Mărișel. De fapt, ceea ce s-a vrut a fi un sfârșit de săptămână în afara Clujului, a fost prima tabără de primăvară organizată de ASCOR. Participanții spun că au avut de toate: discuții pe marginea activităților asociației și propuneri de noi proiecte, vizionări de filme și prezentări de cărți, jocuri și drumeții, participare la slujbe, dar și intonări de cântece patriotice și tropare pe culmi de dealuri, acolo unde totul e mai autentic și parcă mai aproape de Dumnezeu.

Întâlnirile în familia ASCOR (așa cum mulți o numesc de când au pășit pragul asociației) au continuat cu agapa de lăsatul secului înainte de începerea Postului Mare. După o masă cu multe bunătăți și delicii gustative, a urmat partea cultural-artistică, cu un program foarte vast. S-au recitat versuri de Daniel Turcea, s-a cântat la chitară, una dintre cântărețe venind de la București special pentru acest eveniment, s-au proiectat fotografii și s-au demonstrat și alte talente demne de pus în valoare.

Odată cu începerea Postului Mare, tinerii s-au implicat în activități cu specific filantropic. Pentru al doilea an consecutiv au participat alături de Asociația „Christiana” la un marș Pentru Viață și împotriva avorturilor. Chiar dacă afară ninge și era destul de frig, tinerii s-au înarmat cu pancarte și afișe pe care scria: „Lăsați-mă să trăiesc!” sau „Avortul este o crimă”, „Viața începe la concepție”, „Viața e un dar, bucuria sunt copiii”, „Zâmbește, mama ta a ales viața! Acum e rândul tău”, „Copilul nu e o alegere, e un dar de la Dumnezeu!” și au mărșăluit pe principalele artere ale orașului, fiind însoțiți și întăriți de patru preoți. Părintele Ciprian Negreanu, duhovnicul multor membri ASCOR, le-a fost alături la această manifestare, ridicând alături de ceilalți slujitori bisericești rugăciuni pentru copiii uciși în pânțele mamelor lor, dar și pentru femeile care au făcut ori s-au gândit să facă avort.

În ajun de marele praznic al Bunevestirii, ASCOR a mers la Căminul pentru persoanele în vârstă pentru a le oferi o floare bătrânelor de acolo și pentru a le spune un cuvânt frumos. Bătrânii se bucură de prezența tinerilor, dar mângâierea lor este mai mare când la azil vin și copiii de la Liceul pentru deficienți de vedere. Iată de ce, și de data aceasta, ASCOR nu a prețuit să faciliteze întâlnirea dintre copiii nevăzători și bătrânii dornici de a le dăruia multă afecțiune.

Tot în această perioadă, ASCOR a redeschis atelierul de încondeiat ouă. Dornicii de a învăța minuțiosul meșteșug sunt așteptați în fiecare vineri la demisolul Bisericii Studenților. Vor învăța nu doar să încondeieze, dar, de asemenea, vor avea posibilitatea să o descoase pe Oana-Raluca Băilă, coordonatoarea atelierului, despre folclorul românesc și despre arta populară a strămoșilor noștri.

Tradiționalele seri duhovnicești se vor desfășura și în acest post. În primele două săptămâni, cuvânt de învățătură au rostit ÎPS Andrei Andreicuț, Părintele Arhimandrit Teofil Roman și Părintele Samuel Cristea, duhovnicul elevilor de la Seminarul Teologic Ortodox din Cluj Napoca.

↳ Tatiana Onilov

Mărișel și... la mai mare

Prima tabără de primăvară organizată de ASCOR Cluj

La început de martie, ASCOR Cluj a organizat prima tabără de primăvară. Weekendul în mini-tabăra de la Mărișel (joi, 28 februarie – duminică, 3 martie) a fost prilej de cunoaștere și autocunoaștere. Au participat atât ascoriști mai cu experiență, cât și membri noi, care nu se deosebeau cu nimic de restul grupului, parcă erau printre noi de-o viață.

Primăvara a început cu voieșie și joc, cu viețile Sfinților, cu raze ce topeau ultimele păcuri de zăpadă rămase prin curte, cu drumeții prin pădurea încă străvezie, cu răcoarea Apusenilor dimprejur, cu întoarcerea inimii spre acei prieteni care te-au învățat că tinerețea se poate petrece frumos la o cabană de munte, fără istovitoare spolia la chefurilor cu bass-ul la maxim și alte picanterii de suflet pierzătoare.

Pe timp de seara, când Lumina Lină coboară, tinerii participanți la tabăra de la Mărișel se pregăteau pentru slujba vecerniei

Gazdele, soții Mărneanu, oameni de o generozitate exemplară, ne-au pus la dispoziție această cabană construită de ei înșiși, dotată cu toate cele de trebuință. Aici, într-un living cu șemineu, s-a improvizat un altar și s-a slujit pentru prima dată Vecernia cu litie. În vremea rugăciunilor nu mai știai dacă ești într-o casă sau chiar în biserică, mai ales că l-am avut în mijlocul nostru pe Părintele Cătălin, fost președinte ASCOR, dar și o parte a stranei.

Jocurile de atenție și activitățile creative au adus veselie în tabăra de la Mărișel

Programul a fost plin. Jocurile ne-au pus în mișcare. S-au testat colaborarea și atenția. Printr-o mică neatenție, puteai să faci echipa să piardă. De pildă, la Viteza mingii, dacă nu erai în poziția adecvată la momentul oportun, se pierdea timp (echipa era așezată în șir indian și mingea se pasa pe deasupra capului în spate/ în față sau printre picioare când stăteai aplecat). La un alt joc, ni s-a dat o ață și o echipă de opt membri trebuia să facă un pătrat cu ochii închiși. Mai amuzant a fost însă prepararea celui mai lung salam de biscuiți în cel mai scurt timp; în loc de salam, însă, ne-am ales cu doi cârnați lungi, întinși pe mese.

Despre curaj și demnitate – filme și cărți mobilizatoare pentru tinerii din tabără

S-au vizionat și două filmulețe care au transmis mesajul că atunci când te străduiești pentru ceva, nu atât victoria e importantă, cât lupta și călătoria cu nădejde până acolo, lucru valabil, de altfel, și în viața duhovnicească. Primul a fost despre un tânăr, Nick Vujicic, care s-a născut fără mâini și fără picioare, cunoscut astăzi în toată lumea pentru curajul și bucuria de a trăi viața din plin în ciuda acestor suferințe. Al doilea prezenta efortul uriaș al unui bărbat indian, Dashrath Manjhi, de a construi un drum de acces de la o localitate la alta, în condițiile în care a dat cu dalta și ciocanul în stâncă timp de 22 de ani. Drumul, lung de mai bine de 100 de metri, înalt de 30, a înlesnit circulația între cele două localități – înainte era necesară parcurgerea a 75 de km. Soția acestui om era bolnavă și pentru că nu a putut primi îngrijiri medicale

la timp, a murit. În durerea lui, bărbatul s-a gândit să facă acest drum pentru ca astfel de situații să nu se mai întâmple. Deși la început, cei din jur râdeau de el și considerau că nu este în toate mințile, acum acest drum este folosit de oameni din peste 60 de sate, precum și de copii care merg la școală și parcurg 3 km în loc de 8.

Alexandru Coman, membru ASCOR și student la Teologie, ne-a prezentat cartea Părintele Adrian Făgețeanu: Viața mea. Mărturia mea. Minunat a fost să descoperim cum acest martir al închisorilor comuniste, de multe ori în primejdie de moarte, a supraviețuit pentru a mărturisi lucrarea lui Dumnezeu cu el.

Cel mai mult am fost uimiți să aflăm despre viața unui nou mucenic din Ucraina, Părintele Petru Boiarski, care ne-a fost prezentată de Lorena, vice-președinte ASCOR. Acest sfânt, mucenic la numai 20 de ani (1993), preot de mir într-o localitate între Ternopol și Poceav, impresionează prin acriția cu care își ținea gândul la moarte și apoi prin credințioșia de care a dat dovadă în momentul cu pricina. Le spunea uneori celor apropiați că are foarte puțin timp. Astăzi, la mormântul lui se fac minuni.

Sfârșit de întâlnire cu participare la Liturghie, drumeții și cântece patriotice

Printre alte activități, s-au inclus și atelierul de litografie, propuneri de proiecte pentru viitor, drumeții. Acestea din urmă, s-au încununat cu cântece la chitară, cântece patriotice și populare, ba chiar și hore.

Duminică, am participat la Sfânta Liturghie în sat, unde am fost invitați în strană. Ne-am împărtășit cu Sfintele Taine și ne-am întors cu bucurie la căbănuța noastră. Afară era foarte plăcut, așa că am întins masa. După această ultimă agapă, am pornit în drumeție prin pădure. Într-un popas, cântecele au răsunat iar și în vreme ce coboram de pe culmi, Dumnezeu ne-a scos înainte o Cruce mare de lemn. Registrul s-a schimbat puțin și așezați împrejurul ei, am început Troparul: „Mântuiește, Doamne, poporul Tău...”.

Cu greu ne-am desprins de atmosfera creată, dar ca bucuria să nu se risipească, am încins ultima horă în curte, săltând domol și fredonând:

„Am venit la Mărișel,
Măi, Dorule, măi.
Să ne veselim nițel.
Măi, Dorule, măi.

Am venit la Mărișel să ne veselim nițel, hai lume, dorule,
u iu iu iu iu iuuu”

↳ Ana -Maria Neag

Postul – vreme de discreție, dar și de hotărâre duhovnicească pentru lucrarea poruncilor și pentru dorința de a ne întâlni cu Mântuitorul nostru, Iisus Hristos

ÎPS Andrei – despre lucrarea faptelor, curaj de a mărturisi și ieșirea din mediocritate

Ln primele trei săptămâni de post, tinerii au primit sfaturi prețioase și cuvinte de întărire de la invitații serilor duhovnicești organizate de ASCOR Cluj-Napoca.

Primul care le-a vorbit a fost ÎPS Andrei Andreicuț. Sfinția Sa i-a îndemnat pe toți, dar mai ales pe tineri, să urmeze îndrumării Sfântului Apostol Pavel către ucenicul său, Timotei, atunci când îi spunea: „Nimeni să nu-și disprețuiască tinerețea; dimpotrivă, fă-te credincioșilor pildă în cuvânt, în purtare, în iubire, în duh, în credință, în curăție”.

Trei lucruri ar trebui să nu le lipsească celor râvnitori de îmbunătățire, așa cum a menționat ÎPS Andrei la slujba ve-

cerniei de la Catedrală. Potrivit Sfinției Sale, ieșirea din mediocritate, dorirea de a realiza fapte bune și râvnirea spre dobândirea și transformarea sufletului în unul duhovnicesc sunt „ingredientele” necesare pentru un tânăr care ar vrea să fie în slujba lui Dumnezeu. Hotărârea și curajul pot, de asemenea, contribui la sporire și la întărire întru mărturisire.

În acest context, cel al credinței neînfricate cultivată de firele hotărâte de a merge pe calea îngustă, dar dătătoare de viață veșnică, ÎPS Andrei a adus câteva exemple mai mult decât grăitoare din Vechiul și Noul Testament. Astfel, când Dumnezeu l-a chemat pe Patriarhul Avraam din cetatea sa, el a spus: „Iată-mă, Doamne!”. Același răspuns l-a dat și Samuel când a fost cercetat de Plăsmuitorul său. Mai presus de toate, însă, pildă de cutremurătoare hotărâre și asumare totală este Maica Domnului, Cea Care la vestirea că va zămisi în pântece pe Mântuitorul nostru, a zis „Iată, roaba Domnului. Fie mie după cuvântul tău”. Într-o astfel de poziție, de a spune oricând „da” chemării lui Dumnezeu ar trebui să fie și tinerii – gata pentru fapte, pentru slujire și pentru mărturisire, a spus ÎPS Andrei.

În încheiere, povățuitorul ierarh i-a întărit pe tineri, spunându-le că postul este perioada când virtuțile pot fi cultivate mai ușor, iar râvna poate fi înmulțită, dacă voința și răbdarea vor crește și ele exponențial.

Părintele Arhimandrit Teofil Roman – despre discreție în timpul postului

„Omul când postește trebuie să fie discret, să fie o manifestare de dragoste față de Dumnezeu”, a fost sfatul de început al Părintelui Arhimandrit, Teofil Roman, în dialogul Sfinției Sale cu tinerii. Cu o mare delicatete și finețe, Părintele Teofil a vorbit despre modul atent al creștinului de a se manifesta și de a lucra poruncile în timpul postului. „În vremurile când totul este PR, reclamă, când trebuie să spui ce poți și ce știi să faci, omul duhovnicesc trebuie să procedeze invers”, a punctat invitatul serii. Potrivit Sfinției Sale, tot ce facem în Biserică pentru semenii noștri trebuie să fie acoperit de discreție, să nu știe stânga ce face dreapta. Iar când vom reuși să ajungem la simplitatea fapturii, vom face totul spre Slava și Numele lui Dumnezeu. „Cine nu are sentimentul că a făcut ceva bun și nu are pretenții față de Dumnezeu știe că Dumnezeu a lucrat prin el pentru a face binele. Cei de-a stânga, dimpotrivă, sunt conștienți de valoarea lor și de ceea ce merită. Niciodată nu fac nimic din dragoste și jertfă, ci din interes”, a conchis Părintele Teofil.

Pentru a evita capcanele care duc spre perforarea sufletească și, de multe ori, spre căderi în deznădejde, tinerii au fost îndemnați să nu facă nimic spre slava deșartă, ci spre Slava lui Dumnezeu, pentru Numele Lui și „așa nu vom mai suferi din mândrie, din întristare, ci vom fi mereu bucuroși și mulțumitori. Doar așa se va tămădui inima noastră”. Părintele Teofil a subliniat faptul că lupta cu mândria și cu egoismul este o nevoită foarte grea, o luptă până la sânge, mai ales în vremurile când totul este opus firescului duhovnicesc. „Te doare când nu ești apreciat, când nu ți se mulțumește. Dar trebuie să zici în sinea ta că Dumnezeu știe și vede ce ai făcut. Trebuie multă smerenie. Trebuie să răbdăm, să iertăm și să avem încredere. E o nevoită de o viață”, a fost îndemnul de îmbărbătare al invitatului.

Părintele Samuel Cristea – despre întâlnirea cu Dumnezeu

Despre diferitele posibilități de întâlnire cu Dumnezeu a vorbit Părintele Samuel Cristea, invitatul care a participat pentru prima dată la întâlnirile duhovnicești organizate de ASCOR Cluj.

Potrivit Sfinției Sale, întâlnirea cu Dumnezeu este posibilă și în zilele noastre, dacă sufletul căutător de întâlnire este sincer. Afirmatia invitatului a venit ca un argument mai ales pentru cei care cred că ar fi fost mai bine dacă ar fi trăit în vremurile când Mântuitorul a venit pe pământ și a fost alături de atâția oameni. Părintele Samuel a înșiruit foarte frumos o serie de posibilități reale de întâlnire cu Dumnezeu și în zilele noastre.

Așadar, chiar dacă unii ar tânji și ar dori să se vadă față către față cu Iisus Hristos, totuși, trebuie descoperite căile tainice de vorbire și de întâlnire cu Creatorul nostru. Când vom începe să căutăm cu insistență și să batem la ușă, Dumnezeu nu va pregeța să vină în calea noastră. Părintele Samuel crede că aceasta Ușă este Însuși Dumnezeu, Care Se va

deschide neapărat la vremea potrivită, la vremea maturității și a pârghuirii noastre, pentru a avea o întâlnire matură, asumată și responsabilă. În prealabil, potrivit invitatului, avem marea șansă să Îl descoperim pe Dumnezeu în Evanghelie, citind, cercetând și punând întrebări.

Părintele Samuel Cristea în dialog cu tinerii
în cadrul serilor duhovnicești organizate de ASCOR

Căile tainice de întâlnire pot fi considerate Tainele Bisericii. Prima dată, Îl putem simți pe Dumnezeu în Taina Spovedaniei. Atunci când vom purcede benevol pe calea judecării de sine, când vom hotărî că vrem să schimbăm ceva în viața noastră, vom descoperi un început de viață nouă, una împreună cu Dumnezeu. De asemenea, la Botez, la Cununie, la Hirotonie Bunul Dumnezeu vine grabnic în întâmpinarea omului. Dar culmea întâlnirii, așa cum spune Părintele Samuel, este Sfânta Împărtășanie.

„O altă întâlnire cu Dumnezeu este moartea fizică. Sufletul omului se întâlnește față în față cu Dumnezeul Cel Viu. Nu e o moarte, ci o întâlnire, un nou început, deoarece sufletului omului nu moare”, a afirmat invitatul, subliniind că atât pentru moarte, cât și pentru orice altă Taină, omul trebuie să se pregătească și să fie într-o atenție continuă asupra vieții sale.

În opinia Părintelui Samuel Cristea, ultima întâlnire a omului cu Dumnezeu este cea de la Sfârșitul Lumii, când va fi finalizarea istoriei, venirea a doua oară a Dumnezeului Biruitor pe pământ. De multe ori, însă, oamenii se tem de Sfârșitul Lumii. Or, creștinii nu ar trebui să aibă motive de frică, pentru că „ei trebuie să dorească, să jinduiască această întâlnire cu Dumnezeul Care a biruit moartea”.

La finalul cuvântului, Părintele Samuel a punctat că de multe ori oamenii nu vor cu adevărat să se întâlnească cu Dumnezeu, pentru că aceasta presupune o schimbare pentru totdeauna a modului de viață, o asumare și o responsabilitate.

↳ Tatiana Onilov

Creștinism versus Umanism

oată lumea își dorește pacea pe pământ, toată lumea vrea să transforme planeta pe care trăim într-un loc mai bun și toată lumea crede că progresul istoric al omenirii va ridica omul pe cele mai înalte culmi posibile. Cu toții am auzit aceste afirmații de foarte multe ori, dar noțiunea de „pace” în înțelesul său cel mai profund și-a pierdut din însemnătate, coborând la nivelul superficial de clișeu. Lumea modernă în care trăim și care, după părerea omului contemporan, e net superioară tuturor celor existente de până acum, e ghidată de concepte precum „unitate transcendentă”, „înțelegere reciprocă”, „toleranță”, „infrastructuri pentru pace”, „cetățenie mondială”, „religia comparată” și cam atât. Dumnezeu nu apare nicăieri în ecuație.

Așa cum putem învăța din Viața și lucrările Părintelui Serafim Rose, ordinea mondială unică în istoria umanității e fundamental diferită de „vechea ordine” bazată pe concepția creștină tradițională care îl are în centrul său pe Hristos și nu pe om. Părintele de origine americană arată în lucrarea sa, Împărăția omului și Împărăția lui Dumnezeu, compromisul care există în lume între nou și vechi, între creștinism și umanism. În concepția Părintelui Serafim, există trei mari „idoli” lumești ai epocii moderne: cultul civilizației, în care slujirea „umanității” a devenit un scop în sine (în contrast cu adevărata natură a milosteniei creștine), știința modernă și noua ordine, care cuprinde mai multe ramificații precum nihilismul, relativizarea, realismul, simbolismul, vitalismul și ocultismul.

Toate aceste elemente se întrepătrund și conlucrează până la cele mai mici detalii, dar o atenție deosebită merită acordată fenomenului de umanitate, care a început să transforme creștinismul într-un sistem și să-l reducă la o ideologie. Aceasta apare de cele mai multe ori sub forma unor organizații

non-guvernamentale (ONG-uri), academii de training și programe care speră într-un guvern mondial, în abolirea războaielor, în unirea finală a omenirii, într-un cuvânt, în globalizare. Intenția în sine a acestor ONG-uri nu este una greșită, dar ele nu caută Pacea lui Dumnezeu, singura capabilă să producă o schimbare, ci o pace sub forma unui artefact creat de om fără ajutorul și intervenția divină. Pacea și securitatea promise omului de către aceste instituții par a fi doar niște condiții sau mijloace care inspiră idealism, dar care nu sunt scopuri în sine. În această lume a planificării totale, a noii ordini bazate pe mecanismele eficiente ale Națiunilor Unite în care există o organizare și eficiență perfect controlate, pacea năzuită nu este una fundamentală pentru că aceasta nu se bazează pe iubire, cinste și Adevăr; nu este Pacea lui Hristos. Dumnezeu mărturisit de politicieni nu mai este demult o ființă, ci doar o idee.

Umanismul promovat de organizațiile sale tinde spre o schimbare posibilă doar prin creșterea nivelului de conștientizare și implicare socială, prin unirea forțelor și prin implementarea programelor de pace. Acestea sunt menite să ajute oameni, țări, comunități și să găsească metode eficiente și constructive de tratare a conflictelor. Oamenii trebuie doar să protesteze împotriva lucrurilor care li se par greșite și să fie conștienți de faptul că toată puterea stă în mâinile lor și în acțiunile pe care le pot face. Și totuși, Domnul nostru, Iisus Hristos nu ne cere acestea pentru a obține pacea; El nu ne cere să protestăm, „ci să pătimim, să murim și să ne ridicăm la viață întru El” (Serafim Rose citat de Ieromonahul Damaschin: 127). Părintele Serafim Rose explică această umanitate ca făcând parte dintr-o împărăție a omului axată pe credința în lume și nu în Dumnezeu. Prin urmare, omul este ghidat de necesitate în evidenta și simpla datorie de „a se descurca” în lume. Omul nu mai tinde spre „lumea cealaltă”, spre adâncimea și complexitatea pe care i le conferă vieții, deoarece „cealaltă” lume tulbură fundamental lumeașca „pace a minții”, optimismul lumesc. (130)

Concluzia Părintelui Serafim Rose este că „supraomul subuman”, în această contradicție care îi caracterizează întreaga existență, este definit ca „o ființă izbiloare: gol pe dinăuntru, medlocru, însă plin de culoare pentru cel care nu știe și nu pot concepe nimic mai bun.” (143) Ţelul revoluționar, de protest, menționat mai devreme, coincide cu țelul întregii umanități. „Oamenii sunt epuizați; Împărăția lui Dumnezeu este mult prea departe, calea creștin-ortodoxă este prea strâmtă și cu necazuri” (147), iar a lupta împotriva „spiritului vremii” este peste putința omului modern deoarece îi lipsesc acele două lucruri care au dispărut aproape cu desăvârșire din societatea zilelor noastre: Adevărul și credința.

Interpretările facile ale „crizei” și „alegerile” care ne stau înaintea într-un mod atât de amăgitor sunt, în accepțiunea Părintelui Serafim, calea spre osânda veșnică. Criza adevărată pornește de la lepădarea de Hristos și aceasta este singura „problemă” la care trebuie să răspundem. Societatea noastră tinde spre uitarea și neglijarea acestei întrebări deoarece este întemeiată pe nimic. Chiar dacă oamenii vor sau nu să vadă și să audă, această alegere continuă să existe: alegerea lui Dumnezeu, Care singur ESTE, sau alegerea propriei noastre persoane, care, fără Dumnezeu, este nimic. Perfecțiunea este acel ceva în care omul se odihnește și își găsește Pacea, dar nu își poate găsi odihna nicăieri altundeva decât la Dumnezeu pentru că numai Dumnezeu este perfect. Omul modern tinde spre odihnă, dar se orientează spre una care să existe doar în această lume și, prin urmare, trebuie să lupte pentru a o face perfectă. Omul nu este construit să trăiască fără vreo nădejde de perfecțiune, iar astfel se explică alegerea sa continuă și apăsătoare: „ori utopia raționalistă, ori Dumnezeu.” (118)

Bibliografie:

Damaschin, ieromonah. Viața și lucrările Părintelui Serafim Rose. Trad. de Constantin Făgețan și pr. Constantin Jinga. București: Editura Sophia; Alexandria: Cartea Ortodoxă, 2005

↳ Romina Sopoian

Echipa: Tatiana Onilov, Andrei Mitrică, Gabriela Bulgaru, Ana-Maria Neag, Dana Filaropol, Andreea Micu, Iulia Anamaria Mureșan, Oana Laura Dăgă, Romina Sopoian.

Adresa ASCOR:
Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

Redacția FILOCALIA:
Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca

Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com

ISSN: 1224-0567